

เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)

โดย

นางสาวจิรพร พักชื่น

นางสาวอรรรณ ใจสมัคร

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในรายวิชา 761 430 จุลนิพนธ์
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2556

เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในรายวิชา 761 430 จุลนิพนธ์
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2556

**NARRATIVE, THAI NATIONAL ARTIST 2011: VISUAL ART DEPARTMENT
(FINE ART-STUCCO WORK ART)**

By

Miss Jiraporn Fakchuen

Miss Orawan Jaisamak

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

**A Research Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Bachelor of Business Administration Program in General Business Management**

Faculty of Management Science

SILPAKORN UNIVERSITY

2013

ที่ประชุมสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พิจารณาแล้ว
อนุมัติให้การวิจัย เรื่อง “เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะ
ปูนปั้น)” เสนอโดยนางสาวจิรพร พักชื่น และ นางสาวอรรรณ ใจสมักร มีคุณค่าเพียงพอที่จะเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาในรายวิชาจุลนิพนธ์ ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
ธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ

การวิจัยเรื่อง “เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)” ได้ผ่าน
การนำเสนอในเวทีการประชุมเชิงวิชาการทางบริหารธุรกิจระดับชาติ ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ระหว่างวันที่ 31 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2557 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่
โดยความร่วมมือกันระหว่างคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคณะบริหารธุรกิจและ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

.....
(อาจารย์พนัชกร สิมะขจรบุญ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

.....
(อาจารย์อมรินทร์ เทวตา)

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
.....
หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

12530016, 12530144 : สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป

คำสำคัญ : ศิลปินแห่งชาติ/ ปูนปั้น/ ประณีตศิลป์

จิรพร พักชื่น และ อรวรรณ ใจสมัคร: เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น). อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อาจารย์พนัสนิกร สิมะขจรบุญ, 72 หน้า

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตชีวประวัติ จุดพลิกผัน ปัญหาและอุปสรรค การเป็นช่างปั้นปูน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยานิพนธ์ประวัติชีวิตและเรื่องเล่า โดยการสัมภาษณ์และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือคุณทองรุ่ง เอ็มโอยฐ พบว่า คุณทองรุ่งขณะบวชเป็นสามเณรได้พบกับช่างปูนปั้นชื่อพิณ อินฟ้าแสง จึงฝากตัวเป็นศิษย์ ได้เรียนรู้และฝึกหัดงานปูนปั้นจนชำนาญ แรงบันดาลใจในผลงานมาจากเรื่องราวและตัวละคร ในวรรณคดี วรรณกรรม รวมถึงสถานการณ์ทางการเมือง ลุกมือมาจากชาวนาและชาวประมงที่ว่างจากฤดูกาลจึงไม่ได้ทำงานประจำ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มีราคาสูงขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบอาชีพช่างปั้นปูน ลดน้อยลง คุณทองรุ่งสร้างผลงานนับร้อยชิ้นเป็นที่ยอมรับในฝีมือ ทำให้ก้าวขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติในปี 2554 ในสาขาศิลปะปูนปั้นคนแรกของไทย ข้อเสนอแนะจากการศึกษาพบว่า งานศิลปะปูนปั้นสามารถประกอบอาชีพในเชิงพาณิชย์ได้โดยเปลี่ยนรูปแบบให้ทันสมัย สำหรับโรงแรมและที่พัก

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนักศึกษา 1.....2.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

12530016, 12530144: MAJOR : GENERAL BUSINESS MANAGEMENT

Key WORDS: THAI NATIONAL ARTIST/ STUCCO/ FINE ART

JIRAPORN FAKCHOEN AND ORAWAN JAISAMAK : NARRATIVE, THAI NATIONAL ARTIST 2011: VISUAL ART DEPARTMENT (FINE ART-STUCCO WORK ART). RESEARCH ADVISORS: PANUSCHAGONE SIMAKHAJORNBOON, M.B.A. 72 pp.

ABSTRACT

The objective of this research was to study life and history, problem and obstacle of technician's stucco. The research was a qualitative research, interview and observed without participation. The result found that since he was young and be a Buddhist novice, and practicing stucco with local technician. His creations mostly inspired from novel, literature, and political situation. His assistance was farmers or fisheries that free from their job. The problems were increasing in price of material and tool, unstable amount of assistances. He created so many stucco works till promoted to be a Thailand national Artist in 2011. The stucco work can be a business by adapt its structure from novel to be modernize for hotel.

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี

Faculty of Management Science

SILPAKORN UNIVERSITY

Academic Year 2013

Students' signatures 1.....2.....

Research Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากอาจารย์พนัชกร
ติมะขจรบุญ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณทองรุ่ง เอ็ม โอบอฐ ศิลปินแห่งชาติปี 2554 : สาขาทัศนศิลป์
(ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) ที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และอนุญาตให้นำเรื่องราวและ
ประสบการณ์ตั้งแต่ในวัยเยาว์จนกระทั่งได้รับการเลือกเป็นศิลปินแห่งชาติมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว
และเผยแพร่ต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมบูชาแด่พระคุณบิดา
มารดา ครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

ผลงานวิทยานิพนธ์ศึกษา ระดับปริญญาตรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
ศิลปินแห่งชาติ.....	5
ประวัติความเป็นมาโครงการศิลปินแห่งชาติ.....	6
วัตถุประสงค์ของโครงการศิลปินแห่งชาติ.....	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ.....	7
หลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ.....	7
การจำแนกสาขาศิลปะของโครงการศิลปินแห่งชาติ.....	8
รางวัลของศิลปินแห่งชาติที่จะได้รับ.....	9
ความหมายทัศนศิลป์.....	10
ความหมายประณีตศิลป์.....	11
รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ประเภทประยุกตศิลป์.....	11
ศิลปะปูนปั้น.....	12
ปูนปั้นเพชรบุรี.....	12
ประวัติความเป็นมาปูนปั้น.....	13
หลักฐานด้านงานปูนปั้นเมืองเพชรบุรีที่ปรากฏในยุคสมัยต่างๆ.....	14
รูปแบบของงานปูนปั้น.....	15

บทที่	หน้า
ประเภทงานปูนปั้นเพชรบุรี.....	15
กรรมวิธีการทำปูนปั้น.....	16
อัตชีวประวัติ.....	17
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
วิธีการศึกษา.....	19
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	20
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	21
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูล.....	22
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
การนำเสนอผลการศึกษา.....	22
ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย.....	22
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
วิถีชีวิตในวัยเยาว์.....	24
จุดพลิกผันการเป็นช่างปูนปั้น.....	26
วิถีชีวิตการเป็นช่าง.....	28
แรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน.....	31
ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นช่าง.....	32
จุดพลิกผันการเป็นครูช่าง.....	35
วิถีชีวิตศิลปินแห่งชาติ.....	36
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	38
สรุป.....	38
อภิปรายผล.....	39
ข้อเสนอแนะ.....	41
รายการอ้างอิง.....	42
ภาคผนวก.....	44

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ก เอกสารขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษา.....	45
ภาคผนวก ข ผลงานของนายทองร่วง เอ็มโอยฐ.....	47
ภาคผนวก ค รูปผลงานของนายทองร่วง เอ็มโอยฐ.....	50
ภาคผนวก ง รูปนายทองร่วง เอ็มโอยฐ.....	57
ภาคผนวก จ รูปสถานที่ตั้งกลุ่มศิลปะปูนปั้น.....	60
ภาคผนวก ฉ รางวัลและเกียรติคุณที่นายทองร่วง เอ็มโอยฐ ได้รับ.....	66
ภาคผนวก ช แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	71

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ศิลปะปูนปั้น เป็นงานประติมากรรมที่มีลักษณะทั้งแบบนูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว เพื่อใช้ในการประดับตกแต่งอาคารหรืองานสถาปัตยกรรมต่างๆ (นฤฤทธิ์ วัฒนภู, 2554: 111) ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาด้วยการทำมือ ต้องใช้ความตั้งใจเป็นอย่างมากจนเกิดเป็นผลงานศิลปะที่มุ่งเน้นคุณค่าทางความงามเป็นสำคัญ จึงเรียกงานศิลปะนี้ว่า ประณีตศิลป์ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2548: 5) จัดเป็นงานตกแต่งในหมู่ช่างปั้น ของช่างสิบหมู่แห่งกรมช่างหลวง

ศิลปะปูนปั้น ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าเข้ามาประเทศไทยตั้งแต่สมัยใด คาดการณ์ว่าช่วงพุทธศตวรรษที่ 6-9 อินเดียเริ่มขยายเขตการค้าโดยเดินทางเข้ามาติดต่อกับชายฝั่งประชากรในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยนั้นเรียกว่า "สุวรรณภูมิ" ได้แก่ประเทศ พม่า ไทย ลาว เขมรในปัจจุบัน (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 169) และได้นำนักปราชญ์ราชบัณฑิตและนักบวชเดินทางเข้ามาเผยแผ่วัฒนธรรมให้แก่ชนพื้นเมือง โดยชนพื้นเมืองได้รับเอาวัฒนธรรมบางส่วนมาปรับใช้กับวัฒนธรรมและคติความเชื่อเดิมของตนเอง (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 20) ปรากฏออกมาในรูปของทัศนคติความเชื่อ ประติมากรรมรูปเคารพ และสถาปัตยกรรมที่มีการใช้ปูนขาว (lime) เป็นวัสดุเชื่อมประสานในรูปแบบของปูนฉาบ (plaster) และปูนปั้น (stucco) หลักฐานที่ปรากฏเริ่มเด่นชัดมากขึ้นในสมัยพุทธศตวรรษที่ 8 ตอนปลาย โดยพบหลักฐานด้านประติมากรรมดินเผาและปูนปั้นที่ใช้ประดับศาสนสถาน เช่น ประติมากรรมดินเผารูปพุทธสาวก 3 องค์ถือบาตร และประติมากรรมปูนปั้นรูปพระพุทธรูปนาคปรกที่ประทับนั่งขัดพระบาทหลวมๆ เป็นต้น (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 148) งานปูนปั้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนา สามารถพบเห็นศิลปะแบบนี้ได้ตามวัดวาอารามต่างๆ เช่น หน้าบันพระนารายณ์ทรงครุฑทลายพุ่มกระจงที่โบสถ์วัดใหญ่สุวรรณาราม หน้าบันพระนารายณ์ทรงครุฑและลายเปลวปั้นปลายสะบัดเป็นเปลวไฟที่โบสถ์วัดเขaban ไคอิฐ จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น (อุไร สิงห์ไพบูลย์พร, 2542: 39-40)

เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยและได้รับการขนานนามว่าเป็น "อยุธยาที่ยังมีชีวิต" เนื่องจากมีโบราณสถานหรือวัดวาอารามต่างๆที่คล้ายคลึงกับกรุงศรีอยุธยา โดยเพชรบุรีได้มีการสืบทอดและพัฒนางานศิลปะจากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบันมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เรียกว่า “สกุลช่างเมืองเพชร” เป็นงานฝีมือที่ชาวเพชรบุรีสืบสานกันมายาวนาน โดยการถ่ายทอดความรู้ของช่าง

มักจะจะเป็นไปตามรูปแบบในอดีต ถ่ายทอดกันสู่บุคคลในครอบครัวเดียวกัน จากบรรพบุรุษ สู่รุ่นลูก รุ่นหลาน จึงมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง หนึ่งในหลายงานของงานสกุลช่างเมืองเพชร คือ “งานปั้น” (ชำนาญ ทองเกียรติกุล , 2555: 52) ปัจจุบันใช้คำว่า “ประติมากรรม” และเรียกผู้ที่ทำงานปั้นว่า “ช่างปั้น” ปัจจุบันใช้คำว่า “ประติมากร” งานสกุลช่างเมืองเพชรที่ชาวเพชรบุรีสืบทอดต่อกันมานี้ได้สร้างศิลปินที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้นมากมาย

“ปูนปั้นเมืองเพชร” เป็นศิลปะอย่างหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากที่อื่นคือ ประการแรก ปูนตำที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานช่างเมืองเพชรจะมีกรรมวิธีในการผสมปูนตำตามสูตรเฉพาะของตน อาจจะมีอัตราส่วนหรือส่วนผสมที่แตกต่างกันไป ตามความรู้ความชำนาญและประสบการณ์จนกลายเป็นสูตรเฉพาะของตนเองซึ่งไม่ต้องการเปิดเผยผู้ใดรับรู้ โดยใช้วัสดุต่างๆ ที่ประกอบด้วย น้ำ ปูนขาว ทราย กระดาษสาหรือกระดาษฟาง กาวหนังสัตว์ น้ำตาลโตนด หรือน้ำตาลทรายแดง ผสมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกันใส่ครกโกลกจนเหนียว ทำให้ปูนมีคุณสมบัติแข็งแรงทนทานตั้งเพชรจนเป็นที่มาของคำว่า "ปูนเพชร" ประการต่อมาคือการออกแบบลายที่ปกติจะมีความสมมาตรในรูปทรง แต่การออกแบบของปูนปั้นเมืองเพชรจะมีการทำให้ลวดลายทั้งสองข้างต่างกันเล็กน้อยจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ศิลปินเป็นทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่า ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในการสร้างสรรค์ผลงานอันล้ำค่าทางศิลปะ เมื่อกาลเวลาผ่านไป ศิลปินเหล่านี้มักถูกลืมเลือนไปตามกาลเวลาและให้ความสำคัญกับศิลปินเหล่านี้น้อยลง ทำให้ศิลปินส่วนใหญ่ตกอยู่ในสภาพเสื่อมเกียรติ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทางสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการส่งเสริมศิลปินผู้สร้างสรรคงานศิลปะอันทรงคุณค่าของชาติ ให้มีขวัญและกำลังใจ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีพร้อมที่จะสร้างสรรค์และพัฒนางานให้มีประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินชั้นเยี่ยมขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมานับตั้งแต่ที่มีการจัดทำโครงการศิลปินแห่งชาติมาจนถึงปีปัจจุบัน มีผู้ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติในสาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) เพียงรายเดียวคือ คุณทองร่วง เอมโอษฐ์ เป็นช่างปั้นปูนที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงประวัติและวิถีชีวิตของช่างปั้นปูนท่านนี้เพื่อนำมาถ่ายทอดให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงวิถีชีวิตและความเป็นมาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะปูนปั้นจนได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ

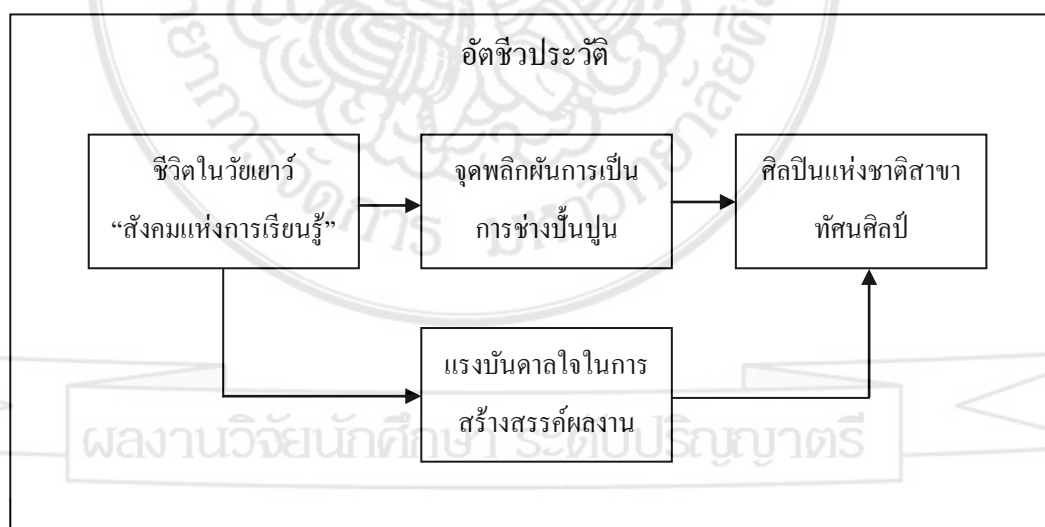
วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตชีวประวัติของศิลปินแห่งชาติ ปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)
2. เพื่อศึกษาจุดพลิกผันการเป็นช่างปั้นปูนของศิลปินแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเป็นช่างปั้นปูน
4. เพื่อศึกษาชีวิตหลังได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติของช่างปั้นปูน

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาอัตชีวประวัติของศิลปินแห่งชาติ ปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) โดยศึกษาถึงวิถีชีวิต จุดพลิกผันในชีวิต ปัญหาและอุปสรรคในการเป็นช่างปั้นปูน รวมไปถึงชีวิตหลังได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปินแห่งชาติผู้นี้

กรอบแนวคิดการศึกษา

ขั้นตอนของการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การสรุปผลการศึกษา
5. การเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงอัตชีวประวัติของศิลปินแห่งชาติ ปี2554 สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)
2. ทราบถึงจุดพลิกผันในการเป็นช่างปั้นปูนของศิลปินแห่งชาติ
3. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการเป็นช่างปั้นปูน
4. ทราบถึงการใช้ชีวิตของช่างปั้นปูนทั้งก่อนและหลังได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปูนปั้น หมายถึง การนำปูนดำ มาปั้นให้เป็นลวดลายหรือภาพ ที่มีลักษณะทั้งแบบ
นูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว เพื่อใช้ในการประดับตกแต่งอาคารหรืองานสถาปัตยกรรมต่างๆ

ศิลปินแห่งชาติ ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์
(ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ที่สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ
อันล้ำค่า โดดเด่น ด้วยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญทางด้านศิลปะ ซึ่งผลงานที่ปรากฏนั้น
เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของสังคม และควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบต่อไป

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติ ปี2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) ได้ศึกษาวรรณกรรมและแนวคิดที่น่าสนใจเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายผลการศึกษา โดยมีหัวข้อที่ต้องศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

ศิลปินแห่งชาติ
ศิลปะปูนปั้น
ปูนปั้นเพชรบุรี
อัคราชประวัติน

ศิลปินแห่งชาติ

ความหมาย

ศิลปินหรือศิลปิน ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 1102) หมายถึง ผู้มีความสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัติทางศิลปะในด้านจิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น และมีผลงานเป็นที่นับถือจากสถาบันศิลปะแห่งชาติ

อาทร จันทวิมล ได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2543 ว่าศิลปินแห่งชาติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่ายิ่ง ผลงานสร้างสรรค์ของท่านเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสามารถพิเศษเฉพาะตน ที่ได้สั่งสมประสบการณ์สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจนเป็นที่น่าประจักษ์และเป็นที่ยกย่องชื่นชมของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2544)

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ ได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2545 ว่าศิลปินแห่งชาติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า เป็นปราชญ์ทางด้านศิลปะที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้ที่อุทิศตนสร้างสรรค์ผลงานศิลปะล้ำค่าสูงเด่น จนเป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน ทั้งด้านทัศนศิลป์ ศิลปะสถาปัตยกรรม วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2546)

ปริศนา พงษ์ทัตศิริกุล ได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2546 ว่าศิลปินแห่งชาติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า เป็นปราชญ์ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะ ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะล้ำค่าไว้เป็นมรดกของแผ่นดินมาด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน มีผลงาน

ปรากฏเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปล้วนมีคุณภาพการยิ่งต่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้หรือเป็นแบบอย่าง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2547)

สรุปได้ว่า ศิลปินแห่งชาติ คือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ที่สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะอันล้ำค่า โดดเด่น ด้วยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญทางด้านศิลปะ ซึ่งผลงานที่ปรากฏนั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของสังคม และควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบต่อไป

ประวัติความเป็นมาโครงการศิลปินแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ได้กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงการส่งเสริมเชิดชูภูมิปัญญาของปราชญ์หรือศิลปินทุกสาขาให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงปัญหาสภาพการดำรงชีวิตของศิลปินส่วนใหญ่ที่ถูกสังคมละเลย ทำให้ตกอยู่ในสภาพยากไร้และเสื่อมเกียรติ จึงเห็นสมควรให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินชั้นเยี่ยมขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติ โดยมีการส่งเสริมศิลปินผู้สร้างสรรคงานศิลปะอันทรงคุณค่าของชาติให้มีขวัญและกำลังใจ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีพร้อมที่จะสร้างสรรค์และพัฒนางานให้มีประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนอนุรักษ์ผลงานของศิลปินแห่งชาติเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาค้นคว้า ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐบาลในการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรบุคคลและส่งเสริมให้ศิลปินได้สร้างสรรค์งานศิลปะของชาติสืบไป

เพื่อเป็นการสนองนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการศิลปินแห่งชาติขึ้น เพื่อส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เป็นมรดกแก่บ้านเมือง ด้วยการยกย่องเชิดชูเกียรติยศศิลปินที่มีคุณสมบัติของศิลปินแห่งชาติตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติกำหนดไว้เพื่อยกย่องศิลปินแห่งชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการศิลปินแห่งชาติ

1. เพื่ออนุรักษ์และพัฒนางานศิลปะของชาติ
2. เพื่อเชิดชูภูมิปัญญาของศิลปินตามแผนพัฒนาวัฒนธรรมฯ (พ.ศ. 2535-2539) ในนโยบายและมาตรการ ข้อ 3.3 เรื่องส่งเสริมเชิดชูภูมิปัญญาของปราชญ์และศิลปินทุกสาขาให้รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย

3. เพื่อสืบค้นสรรหาศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันทรงคุณค่าของแผ่นดิน ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ (หมวด 5 ข้อ 5.2)

4. เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออนุรักษ์พัฒนามรดกทางวัฒนธรรมด้านวัตถุและจิตใจในเรื่องของศิลปิน ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ (หมวด 4 เรื่องที่ควรพัฒนาในวัฒนธรรมไทย ข้อ 4.6)

5. เพื่อเป็นโครงการหน่วยงานของภาครัฐที่สนับสนุนดูแลศิลปินที่ยังไม่มีหน่วยราชการใดเข้ามาส่งเสริมสนับสนุน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ศิลปินจะเป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติ
2. ศิลปินจะมีโอกาสสร้างสรรคงานศิลปะและมีโอกาสเผยแพร่ความคิดและผลงานออกไปอย่างกว้างขวาง
3. ประชาชนชาวไทยมีโอกาสได้ชื่นชมผลงานศิลปะที่ทรงคุณค่าอันจะนำมาซึ่งความภูมิใจในสมบัติของชาติ ทำให้เกิดความหวงแหน และช่วยกันพิทักษ์รักษาไว้
4. ผลงานของศิลปินแห่งชาติได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดสู่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกหมู่เหล่า

หลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

เกณฑ์ที่ 1 คุณสมบัติของศิลปินแห่งชาติ

1. เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย และยังมีชีวิตในวันตัดสิน
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะแขนงนั้น
3. เป็นผู้สร้างสรรค์ และพัฒนาศิลปะแขนงนั้นๆ
4. เป็นผู้ผดุง ถ่ายทอด หรือเป็นต้นแบบศิลปะแขนงนั้น
5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรักในงานศิลปะของตน
6. เป็นผู้ที่มีผลงานที่ยังประโยชน์ต่อสังคม และมนุษยชาติ

เกณฑ์ที่ 2 คุณค่ามาตรฐานผลงานศิลปะของศิลปินแห่งชาติ

1. ผลงานสื่อให้เห็นถึงคุณงามความดี ความงาม คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางจิตวิญญาณ

2.ผลงานสร้างสรรค์แสดงออกถึงแนวคิด กระตุ้นและพัฒนาทางสติปัญญาแก่ มนุษยชาติ

3.ผลงานสร้างสรรค์ให้ความรู้สึกสะท้อนใจ ให้พลังความรู้ และส่งเสริมจินตนาการ

4.ผลงานสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์เฉพาะตน มีกลวิธีเชิงสร้างสรรค์ ไม่ลอกเลียนแบบ จากผู้อื่น

เกณฑ์ที่ 3 การเผยแพร่ และยอมรับคุณค่าผลงานของศิลปินแห่งชาติ

1.ผลงานได้รับการจัดแสดง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง มีหลักฐาน อ้างอิงเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด พัฒนาการทางศิลปะอย่างเด่นชัด

2.ผลงานได้รับรางวัล หรือเกียรติคุณในระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ มี กระบวนการพิจารณามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

การจำแนกสาขาศิลปะของโครงการศิลปินแห่งชาติ

1.สาขาทัศนศิลป์ ทัศนศิลป์ เป็นคำที่ใช้เทียบคำ Visual Arts หมายถึง ศิลปะที่มองเห็น ได้ด้วยตาจะเป็นศิลปะสองมิติ สามมิติ วิจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ หรือศิลปะพื้นบ้านก็ได้ ลักษณะ สำคัญของทัศนศิลป์ คือ ภาพและรูปได้แก่

1.1 จิตรกรรม หมายถึง ภาพเขียนสีและภาพลายเส้น

1.2 ประติมากรรม หมายถึง งานปั้นและงานแกะสลัก

1.3 ภาพพิมพ์ หมายถึง ศิลปะการพิมพ์ด้วยกรรมวิธีต่างๆ เช่น การพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์ไม้ โลหะ เป็นต้น

1.4 ภาพถ่าย หมายถึง ผลงานศิลปะภาพถ่ายที่เสนอด้วยสื่อและกรรมวิธีต่างๆ

1.5 การออกแบบ หมายถึง ผลงานศิลปะการออกแบบ

1.6 สื่อประสม หมายถึง ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยกรรมวิธีและเทคโนโลยีต่างๆ อย่างอิสระ

2.สาขาศิลปะสถาปัตยกรรม เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบ Architecture หมายถึง งานออกแบบ หรือศิลปะที่เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นอย่างเป็นศิลปะ สวยงามเป็นสง่า และถูกต้องตามหลัก วิชาการเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย มีคุณค่าทางศิลปะและมั่นคงแข็งแรง ได้แก่ วัดวาอาราม สถูปเจดีย์ ปราสาทราชวัง บ้านเรือน เป็นต้น

3.สาขาวรรณศิลป์ เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบ Literature หมายถึง ศิลปะในการแต่งหนังสือ หรือศิลปะทางวรรณกรรม ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความรู้สึกสะท้อนใจ จินตนาการ

การแสดงออกท่วงท่าที่เฉพาะตัว มีองค์ประกอบและวิธีการเสนอนที่น่าสนใจ ได้แก่ กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร

4.สาขาศิลปะการแสดง เป็นคำที่ใช้เปรียบคำ Performing Arts หมายถึง ศิลปะที่มีการแสดงซึ่งเป็นที่ทั้งจิตรศิลป์ (Fine Arts) และประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts) รวมทั้งศิลปะพื้นบ้าน ได้แก่ การแสดงดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน

แนวปฏิบัติเมื่อเสร็จสิ้น โครงการ

- 1.สนับสนุนให้ศิลปินแห่งชาติถ่ายทอดผลงาน
  - 2.ให้สนับสนุนการศึกษาวัยคุณค่างานศิลปินแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา
- ค้นคว้า
- 3.เผยแพร่ผลงานเพื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
  - 4.เสนอให้ศิลปินแห่งชาติได้ถ่ายทอดผลงานผ่าน โครงการส่งเสริมผลงานศิลปินแห่งชาติและผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม

รางวัลของศิลปินแห่งชาติจะได้รับ

- 1.ศิลปินแห่งชาติที่ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ จะได้เข้ารับพระราชทานโล่ และเข็มเชิดชูเกียรติ ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ของทุกปี ซึ่งตรงกับวันศิลปินแห่งชาติ และในวันดังกล่าวจะมีงานเลี้ยงแสดงความยินดีแก่ศิลปินแห่งชาติ พร้อมกิจกรรมการแสดงและนิทรรศการศิลปินแห่งชาติ

ลักษณะ “เข็มเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ” มีลักษณะเป็นเหรียญกลม เป็นเหรียญกลม ภายในจัดองค์ประกอบเป็นภาพดอกบัวเรียงกันสามดอก มีแพรแถบรองรับต่อเนื่องอ้อมรัดแถบรั้วธงชาติไทยตามแนวโค้งขอบเหรียญ ภายในผ้าจารึก คำว่า “ศิลปินแห่งชาติ” และได้ัญเชิญพระมหาพิชัยมงกุฎเปล่งรัศมี ประดิษฐานไว้เหนือเหรียญกลม โดยมีผ้าโพกพันรอบคทาไม้ชัยพฤกษ์ หัวเม็ดทรงมณฑปเชื่อมประสานระหว่างกัน

ความหมายของเข็มเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาตินี้ จะแสดงให้เห็นถึงความเป็นปราชญ์ในทางความรู้ และความสามารถของศิลปินที่ได้อุทิศหาหฤโศกตนสร้างสรรค์ผลงานในด้านศิลปะไว้มากมายจนเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของชาติทั้งสาขาทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง ซึ่งผู้ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ จะได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับพระราชทานเข็ม

เพื่อความเป็นสิริมงคลยิ่งแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2552: 148)

- 2.ศิลปินแห่งชาติจะได้รับเงินค่าตอบแทนเดือนละ 20,000 บาท
- 3.ศิลปินแห่งชาติสามารถเบิกเงินสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลได้ตามระเบียบราชการ
- 4.ศิลปินแห่งชาติจะได้รับการช่วยเหลือเมื่อประสบสาธารณภัยครั้งละไม่เกิน 50,000 บาท
- 5.หากศิลปินแห่งชาติเสียชีวิตจะมีค่าช่วยเหลืองานบำเพ็ญกุศลศพ 20,000 บาท และค่าจัดทำหนังสือเผยแพร่ผลงานเมื่อเสียชีวิต 150,000 บาท เป็นต้น

ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ประณีตศิลป์

ความหมายทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 521) หมายถึง ศิลปกรรมประเภทหนึ่งซึ่งแสดงออกด้วยลักษณะที่เป็นรูปภาพหรือรูปทรง รับรู้ด้วยการเห็นและสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น ภาพจิตรกรรม ภาพพิมพ์ งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548: 5-6) กล่าวว่า ทัศนศิลป์ เป็นการสร้างสรรค์ทางศิลปะ เพื่อสนองการรับรู้ทางประสาทตา ประกอบด้วย จิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์(Printmaking) ภาพถ่าย(Photography) งานสื่อผสม(Mixed Media) ศิลปะการจัดวาง (Installation) ศิลปะการแสดง(Performing Art) และหัตถศิลป์(Craft) เป็นต้น

ชลธิชา เกษเพชร (2543: -) ทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา ศิลปะที่มองเห็น เมื่อพิจารณาความหมายที่มีผู้นิยามไว้ จะพบว่า การรับรู้เรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึก ของงานทัศนศิลป์นั้น จะต้องอาศัยประสาทตาเป็นสำคัญ นั่นคือตาจะรับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาประกอบเป็นงานทัศนศิลป์ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา และพื้นผิว เป็นต้น โดยศิลปะจะนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาสร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการเขียนภาพ ระบายสี บ้าง ปั้นและสลัก บ้างหรืองานโครงสร้าง เป็นต้น

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้เกิดคุณค่าทางศิลปะได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถ ทักษะและความคิดของศิลปินแต่ละคน งานทัศนศิลป์ที่ปรากฏให้เห็นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1.ทัศนศิลป์ 2 มิติ ได้แก่ ผลงานการเขียนภาพระบายสี
- 2.ทัศนศิลป์ 3 มิติ ได้แก่ ผลงานประติมากรรม สถาปัตยกรรม

ความหมายประณีตศิลป์

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548: 5) กล่าวว่า วิจิตรศิลป์ แต่เดิมเรียกว่า ประณีตศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่มุ่งเน้นคุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) เป็นสำคัญ เป็นผลงานที่ตอบสนองทางด้านจิตใจมากกว่าประโยชน์ใช้สอย

ประณีตศิลป์ คือ การประดิษฐ์ชิ้นงานด้วยการทำมือ ซึ่งต้องใช้ความตั้งใจอย่างมากในการทำและเป็นชิ้นงานที่ศิลปินตั้งใจถ่ายทอดชีวิตจิตใจลงไปในเรื่องานด้วย ทำให้ผลงานที่ออกมานั้นมีความสวยงามอ่อนช้อย

รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ประเภทประยุกตศิลป์

ปี พ.ศ.2529	ศ. พล.ร.ต.สมภพ ภิรมย์ (สถาปัตยกรรม)
ปี พ.ศ.2530	ม.ร.ว. มิตรรุณ เกษมศรี (สถาปัตยกรรม)
ปี พ.ศ.2532	ดร.ประเวศ ลิมปรังษี (สถาปัตยกรรม)
ปี พ.ศ.2537	รศ. ดร.ทัญญา สุวรรณศิริ (สถาปัตยกรรม)
ปี พ.ศ.2541	พลอากาศตรี อาวุธ เงินชูกลิ่น (สถาปัตยกรรม) ดร. สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา (สถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย)
ปี พ.ศ.2543	รศ. ฤทัย ใจจงรัก (สถาปัตยกรรม)
ปี พ.ศ.2544	นายประดิษฐ์ ยุวพุททะ (สถาปัตยกรรมแบบประเพณี)
ปี พ.ศ.2545	นายนิธิ สถาปิตานนท์ (สถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย)
ปี พ.ศ.2546	นางสาววนิดา พึ่งสุนทร (สถาปัตยกรรมไทยแบบประเพณี)
ปี พ.ศ.2547	นายจุลทัศน์ กิติบุตร (สถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย)
ปี พ.ศ.2549	ศ. กิตติคุณ เดชา บุญค้ำ (ภูมิสถาปัตยกรรม) รศ. สมถวิล อรัศยะนันท์ (ออกแบบอุตสาหกรรม)
ปี พ.ศ.2550	ศ. (กิตติคุณ) ร.อ. กฤษณา อรุณวัฒน์ ณ อยุธยา (สถาปัตยกรรมร่วมสมัย)
ปี พ.ศ.2552	นายองอาจ สาครพันธุ์ (สถาปัตยกรรมร่วมสมัย) นางเพ็ญพรรณ สิทธิไตรย์ (ประณีตศิลป์-แกะสลักเครื่องสด)
ปี พ.ศ.2553	นางประนอม ทาแปง (ประณีตศิลป์ - ศิลปะผ้าทอ) นายเผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี (สถาปัตยกรรมไทย)
ปี พ.ศ.2554	นายเมธา บุญนาค (สถาปัตยกรรม) นายทองร่วง เอมโษษฐ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)
ปี พ.ศ.2555	นางเนื่อง แฝงสีคำ (ประณีตศิลป์-ช่างทอง)

นับตั้งแต่เริ่มโครงการศิลปินแห่งชาติมาเมื่อปีพ.ศ. 2527 และประกาศผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติในสาขาทัศนศิลป์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-พ.ศ.2555 มีศิลปินแห่งชาติในสาขาทัศนศิลป์ประเภทจิตรศิลป์จำนวน 45 คน ประเภทประยุกต์ศิลป์จำนวน 21 คน รวมศิลปินแห่งชาติที่ได้รับการคัดเลือกในสาขาทัศนศิลป์รวม 66 คน

ศิลปะปูนปั้น

ความหมายปูนปั้น

ปูนปั้น ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 704) หมายถึง การเรียกลวดลายประดับตามอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่ทำจากปูน ว่าลายปูนปั้น

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2546: 224) กล่าวว่า ปูนปั้น หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการนำปูนมาผสมกับน้ำอ้อย กาวหน้ำ หรือยางไม้บางชนิด โขลกให้เข้ากันจนเหนียว เรียก ปูนตำ ใช้ปั้นลวดลายประดับตกแต่งอาคารต่างๆ เช่น ปั้นเป็นลวดลายประดับตกแต่งหน้าโบสถ์ วิหาร ชุ่มประตู่ ชุ่มหน้าต่าง การผสมปูนปั้นมีกรรมวิธีแตกต่างกันไป เช่น ภาคเหนือผสมน้ำทันละหุ่งและทรายโขลกให้เข้ากัน เรียกปูนปั้นชนิดนี้ว่า สทายจินหรือสะตายจิน สะตายจิน

นฤทธิ วัฒนภู่ (2554: 111) กล่าวว่า งานปูนปั้นจัดเป็นประติมากรรมลักษณะหนึ่ง มีทั้งแบบนูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว ซึ่งเกิดขึ้นจากการนำปูนดำหรือปูนซีเมนต์ (ผสมกับทรายและปูนขาว) มาปั้นหรือหล่อให้เป็นลวดลายและตัวภาพในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นส่วนประกอบที่ใช้ในการประดับตกแต่งงานสถาปัตยกรรมทั่วไป

สรุปได้ว่า ปูนปั้น คือ การนำปูนดำ มาปั้นให้เป็นลวดลายหรือภาพ ที่มีลักษณะทั้งแบบนูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว เพื่อใช้ในการประดับตกแต่งอาคารหรืองานสถาปัตยกรรมต่างๆ

ปูนปั้นเพชรบุรี

ความหมาย

ปูนเพชร ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 704) หมายถึง ปูนชนิดหนึ่ง ทำด้วยปูนขาวผสมทรายละเอียด น้ำกาวหน้ำ และน้ำตาลเชื่อม ใช้ปั้นรูปต่างๆ เช่น หน้าบัน ลายกนก หัวนาค

อนุรัตน์ วัฒนาวงศ์สว่าง (2547: 51) ปูนปั้นเมืองเพชรนั้นมีความโดดเด่น ลวดลายจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นั่นคือ การออกแบบลาย ซึ่งปกติทั่วไปการออกแบบลายนั้นจะออกแบบลายแบบสมมาตร คือ ด้านซ้ายกับด้านขวาจะเหมือนกัน แต่ปูนปั้นเมืองเพชรนั้นจะมีการทำให้ลวดลายของทั้งสองข้างต่างกันเล็กน้อย จึงเกิดความไม่เท่ากัน หรือความไม่ซ้ำแบบกัน

วิบูลย์ สุวรรณ (2546: 224-225) กล่าวว่า ปูนปั้นของช่างเมืองเพชรบุรีมีกรรมวิธีผสมปูนเฉพาะถิ่นต่างไปจากถิ่นอื่น ปูนเพชรประกอบด้วย น้ำ ปูนขาว ทราย ทรายละเอียดหรือทรายฟาง กาวหนังสัตว์ น้ำตาลโตนด หรือน้ำตาลทรายแดง การทำปูนปั้นต้องหมักปูนผสมทรายไว้หนึ่งเดือน แล้วผสมส่วนประกอบต่างๆเข้าด้วยกันใส่ครกโกลกจนเหนียว จึงเรียก ปูนตำหรือปูนตำเมืองเพชร

สรุปได้ว่า ปูนปั้นเมืองเพชรมีเอกลักษณ์แตกต่างจากที่อื่น อย่างแรกคือกรรมวิธีในการผสมปูน ที่ทำให้ปูนมีคุณสมบัติแข็งแรงทนทานดังเพชร จนเป็นที่มาของคำว่า "ปูนเพชร" ประการต่อมาคือการออกแบบลายที่ปกติจะมีความสมมาตรในรูปทรง แต่การออกแบบของปูนปั้นเมืองเพชรจะมีการทำให้ลวดลายทั้งสองข้างต่างกันเล็กน้อยจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ประวัติความเป็นมาของปูนปั้น

สมัยพุทธศตวรรษที่ 3-5 (สมัยราชวงศ์โมริยะ- ศุภะ แห่งชมพูทวีป) ชาวอินเดียเริ่มเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายกับประชากรในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ "สุวรรณภูมิ" ได้แก่ประเทศ พม่า ไทย ลาว เขมรในปัจจุบัน โดยพบหลักฐานทางโบราณคดีหลายแหล่งที่มีร่องรอยการติดต่อค้าขายกับอินเดีย เช่น แหล่งโบราณคดีริมแควน้อย แหล่งโบราณคดีบ้านคอนตาเพชร แหล่งโบราณคดีศูนย์กลางทหารปืนใหญ่ เป็นต้น (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 169)

สมัยพุทธศตวรรษที่ 6-7 (สมัยอินโด-โรมัน) อินเดียมีการติดต่อค้าขายทองคำกับอาณาจักรโรมัน ทำให้เศรษฐกิจของโรมันกระทบกระเทือน จักรพรรดิโรมันจึงระงับไม่ให้ทองคำออกนอกอาณาจักร อินเดียต้องหาที่ซื้อทองแห่งใหม่ จึงทำการขยายการค้าและตั้งสถานีการค้าในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 29)

สมัยพุทธศตวรรษที่ 8-10 ตามเมืองท่าหรือศูนย์กลางการค้าต่างๆ ได้แก่ บริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน บริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี-ป่าสัก ลุ่มแม่น้ำบางปะกง มีพ่อค้าอินเดียเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมากและการเดินทางเข้ามาค้าขายของพ่อค้าอินเดียได้นำพานักปราชญ์ราชบัณฑิตและนักบวชเดินทางเข้ามาเผยแผ่วัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมอินเดียเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนแถบนี้ และชาวพื้นเมืองสุวรรณภูมิได้เลือกรับวัฒนธรรมที่ตนเองพอใจมาผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมจนเกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 20)

พุทธศตวรรษที่ 9-11 ประชากรในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยเริ่มคุ้นเคยกับวัฒนธรรมอินเดีย โดยรับเอารูปแบบการตั้งถิ่นฐาน ระบบเหรียญกษาปณ์ การใช้ตราประทับ

รูปแบบเครื่องมือเครื่องใช้ ภาชนะดินเผา ระบบกษัตริย์ ภาครัฐ ภาษา รวมทั้งทัศนคติทางศาสนา และความเชื่อมาปรับใช้ภายใต้วัฒนธรรมของตนเองในชื่อวัฒนธรรม “ทวารวดี” (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 119) โดยรับเอาวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียทั้งนิกายเถรวาทและนิกายมหายาน มาผสมกับคติความเชื่อเดิม ปรากฏออกมาในรูปของทัศนคติความเชื่อ ประติมากรรมรูปเคารพ และสถาปัตยกรรมโดยการใช้ปูนขาว (lime) เป็นวัสดุเชื่อมประสานในรูปแบบของปูนฉาบ (plaster) และปูนปั้น (stucco) โดยปูนปั้นพบมากในการประดับฐานโบราณสถานตามเมืองต่างๆ ของรัฐทวารวดี เช่น เมืองนครปฐม เมืองคูบัว เมืองอู่ทอง เป็นต้น มีการค้นพบหลักฐานด้านประติมากรรมดินเผาและปูนปั้นที่ใช้ประดับศาสนสถานประเภทสถูปและวิหารสี่บทอดมาจากศิลปะอมราวดี เช่น ประติมากรรมดินเผารูปพุทธสาวก 3 องค์ถือบาตร และประติมากรรมปูนปั้นรูปพระพุทธรูปนาคปรกที่ประทับนั่งขัดพระบาทหลวมๆ เป็นต้น (ผาสุก อินทรารุช, 2542: 148)

สมัยสุโขทัย และ ยุครยาพงานปูนปั้นมากขึ้น โดยจะพงานปูนปั้นควบคู่ไปกับงานดินเผาตามโบราณสถานต่างๆร่วมกับวัฒนธรรมทวารวดี เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยและได้รับการขนานนามว่าเป็น "อยุธยาที่ยังมีชีวิต" เนื่องจากมีโบราณสถานหรือวัดวาอารามต่างๆที่คล้ายคลึงกับกรุงศรีอยุธยา นอกจากนี้จากการค้นพบหลักฐานทางศิลปกรรมในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประกอบไปด้วยงานศิลปกรรมที่มาจากหลายยุคหลายสมัย โดยเฉพาะงานปูนปั้นซึ่งเป็นงานช่างแขนงหนึ่งที่ช่างปั้นปูนเมืองเพชรได้มีการสืบทอดและพัฒนางานศิลปะการปั้นปูนจากสมัยโบราณจนถึงปัจจุบันมาอย่างต่อเนื่อง

หลักฐานด้านงานปูนปั้นเมืองเพชรบุรีที่ปรากฏในยุคสมัยต่างๆ

1. งานปูนปั้นสมัยสุโขทัย

งานปูนปั้นที่ทำเป็นลวดลายประดับศาสนสถานทรงพระปรารักษ์ ณ วัดกำแพงแดง ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี หากพิจารณาแล้ว ตัวลวดลายนั้นจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับงานปูนปั้นประดับพระปรารักษ์ 3 องค์ ที่วัดพระพายหลวงพอสุโขทัย

2. งานปูนปั้นสมัยอยุธยา

งานปูนปั้นที่ถูกพบ ณ สถูปทรงแปดเหลี่ยมในถ้ำวัดเขาหลวง จะมีรูปแบบ ลวดลาย และวิธีการผูกลายที่เป็นแบบเดียวกับปูนปั้นในสมัยอยุธยาตอนต้น โดยสามารถเปรียบเทียบได้จากงานปูนปั้นที่ประดับอยู่บนพระปรารักษ์ อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของ พระธาตุเจดีย์ ณ วัดมหาธาตุ จังหวัดอยุธยา

3. งานปูนปั้นสมัยรัตนโกสินทร์

งานปูนปั้นเพชรบุรีในสมัยรัตนโกสินทร์ในสมัยแรก มีการรับเอารูปแบบและลวดลายของสมัยอยุธยาตอนปลายมาใช้ ต่อมาเมื่อถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการสร้างพระราชวังบนเขา (พระนครคีรี) ซึ่งเป็นการนำเอารูปแบบศิลปะตะวันตกเข้ามาใช้ ทำให้ลวดลายในการทำปูนปั้นของเมืองเพชรบุรีเป็นแบบผสมระหว่างแบบตะวันตกกับแบบไทย (วิมลนะ จุฑะวิภาต, 2545: 98)

รูปแบบของงานปูนปั้น

งานปูนปั้นมีความแตกต่างกันทั้งด้านรูปแบบ และเนื้อหาหลากหลายต่างกันในแต่ละยุคแต่ละสมัย แบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

1. งานปูนปั้นประเภทองค์ประกอบอาคาร สถาปัตยกรรม

ปูนปั้นเป็นองค์ประกอบและตกแต่งอาคารสถาปัตยกรรม มีทั้งปูนปั้นแบบนูนต่ำและนูนสูง (ตัวทับลาย) เป็นเรื่องราวและลายต่างๆ ประดับตกแต่ง เช่น ประดับหน้าบ้าน ฐานใบเสมา ชุ่มประคูดุ เป็นต้น

2. งานปูนปั้นประเภทลอยตัว

งานปูนปั้นประเภทนี้มีลักษณะเป็นประติมากรรมลอยตัว เช่น รูปพระพุทธรูปปฏิมา รูปพระเกจิอาจารย์ รูปบุคคลสำคัญ เป็นต้น

ประเภทของงานปูนปั้นเพชรบุรี

1. งานปูนปั้นประเภทพระพุทธรูป

งานปูนปั้นประเภทนี้ นิยมทำโดยการก่ออิฐหรือปูนเป็นแกนอยู่ข้างใน แล้วจึงปั้นปูนพอกทับอีกที จากนั้นจะนำมาตกแต่งจนได้เป็นองค์พระ และสามารถตกแต่งด้วยการลงรักปิดทอง หรืออาจจะปล่อยให้เป็นสีเดิมของปูน เช่น พระพุทธรูปไสยาสน์วัดพระนอน พระพุทธรูประฆัง วัดไผ่ล้อม เป็นต้น

2. งานปูนปั้นประเภทพรรณนาเรื่อง

งานปูนปั้นประเภทนี้เป็นการเล่าเรื่องราวจากพุทธประวัติ และวรรณคดีสำคัญต่างๆ โดยจะมีการประดับอยู่ตามฝาผนังศาสนสถาน มีลักษณะเป็นภาพปั้นนูนต่ำ เช่น ปูนปั้นพุทธประวัติ วัดพระนอน ปูนปั้นเรื่องรามเกียรติ์วัดเขาบันไดอิฐ เป็นต้น

3. งานปูนปั้นประเภทองค์ประกอบตัวอาคารสถานต่างๆ

งานปูนปั้นประเภทนี้จัดทำเพื่อเป็นองค์ประกอบและตกแต่งอาคารสถานที่ เช่น ปูนปั้นหัวเสา ชุ่มประตุน้ำต่าง เป็นต้น

4. งานปูนปั้นลวดลายประดับหน้าบัน

งานปูนปั้นประเภทนี้เป็นงานทำลวดลายประดับตกแต่งพื้นหน้าบันของโบสถ์ วิหาร อาคารต่างๆ เช่น ลายกนกเครือวัลย์ ลายใบเทศ เป็นต้น

5. งานปูนปั้นตัวทับลาย

งานปูนปั้นประเภทนี้เป็นงานที่นิยมทำกันมาก เพราะแสดงให้เห็นถึงเทคนิคและแนวคิดของช่างปั้นปูน เป็นการปั้นรูปภาพขึ้นเป็นประธานบนผิว แล้วจึงปั้นลายประกอบเป็นพื้นหลุมหลัง เช่น ปูนปั้นหน้าโบสถ์วัดคงคาราม เป็นต้น

6. งานปูนปั้นประเภทลอยตัว

งานปูนปั้นประเภทนี้เป็นงานปั้นประเภทรูปภาพชนิดลอยตัว บางชิ้นจะมีการตกแต่งด้วยการเขียนสี ลงรักปิดทอง หรือปล่อยให้หิมสีปูนตามเดิม เช่น รูปยักษ์ยืนเฝ้าบันได รูปช้างหมอบหน้าประตูวัด เป็นต้น (วิฑนะ จุฑะวิภาต, 2545: 99)

กรรมวิธีการทำปูนปั้น

การปั้นปูนในสมัยโบราณนั้นแบ่งออกเป็น 2 วิธีใหญ่ๆ คือ การปั้นปูนสดหรือการปั้นที่ขึ้นรูปด้วยมือ และการอัดปูนลงในแม่พิมพ์ที่เตรียมไว้เพื่อให้เกิดลวดลายหรือเรียกว่าการไหลกลายปูน วิธีการนี้จะทำให้ได้ตัวลายที่คมชัดใกล้เคียงกัน สะดวกรวดเร็ว และได้ปริมาณที่มาก โดยช่างปั้นปูนจะเลือกรูปแบบวิธีการปั้นตามวัตถุประสงค์และลักษณะการใช้งาน (อำพล สัมมาวุฒิ, 2545: 74)

สำหรับกรรมวิธีในการทำปูนปั้นทั้ง 2 วิธีนี้ แบ่งขั้นตอนหลักออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการเตรียมปูนและขั้นตอนการตกแต่งปูนปั้นที่คล้ายคลึง และในส่วนของขั้นตอนการปั้นปูนที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมปูน

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะปูนปั้นนั้น การดำปูนถือเป็นขั้นตอนสำคัญ เนื่องจากปูนเป็นหัวใจหลักของการปั้นปูน ขั้นตอนแรกของการทำงานปูนปั้น ประกอบไปด้วยการเตรียมปูนตำ โดยมีส่วนผสมหลักในการทำปูนตำ คือ ปูนขาว ทรายละเอียด กระจาดผง กาวหน้ำ น้ำตาลโตนดหรือน้ำตาลทรายแดง โดยนำส่วนประกอบต่างๆ มาตำรวมกันในครกปูนใบใหญ่ เมื่อปูนที่ตำใช้ได้แล้วจึงนำไปเก็บใส่ภาชนะที่มิดชิด ระวังไม่ให้ถูกอากาศ เพราะจะทำให้ปูนแข็งตัว

ถ้ามีการเก็บรักษาปูนดำไว้เป็นอย่างดี ปูนจะคงสภาพอ่อนตัวสามารถนำไปใช้งานได้ทันที ทั้งนี้ในการผสมปูนดำนั้น ช่างแต่ละคนอาจจะมีอัตราส่วนหรือส่วนผสมที่แตกต่างกันไป ตามความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์จนกลายเป็นสูตรเฉพาะของตนเองซึ่งไม่ต้องการเปิดเผยผู้ใดรับรู้

2. ขั้นตอนการปั้นปูน

เมื่อได้ส่วนผสมหลักที่จะใช้ในการทำปูนปั้นแล้ว สำหรับขั้นตอนในการปั้นจะต้องมีการเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้แก่ เกรียง ไม้กวาด ไม้เนียน ไม้เลียบมือ ขวาน ตะลุมพุก ทอย อ่างดินเผา ผ้าขาวหรือผ้าฝ้ายเล็ก ดินสอ หมึกจีน ลวด และลูกดิ่ง เป็นต้น ขั้นตอนแรกในการปั้นนั้นช่างจะออกแบบลายโดยการร่างลงกระดาษก่อน เมื่อได้ลายที่แน่นอนและเป็นที่ต้องการแล้วจึงนำไปเขียนลงบนพื้นผิวที่จะทำงาน จากนั้นจะลงหมึกทับเส้นร่างเพื่อให้แบบร่างชัดเจนขึ้นแต่ช่างที่มีความชำนาญมากจะไม่เขียนร่างแบบ

ขั้นตอนต่อมาช่างจะใช้ปูนซีเมนต์โกลนเป็นโครงไปตามลวดลายที่เขียนไว้ เมื่อปูนที่โกลนไว้แข็งตัวช่างจะใช้ปูนดำพอกทับลงไปบน โกลน แล้วใช้เกรียงปั้นแต่งปูนให้เป็นลวดลายตามความต้องการของช่าง เมื่อปูนดำจับตัวและหมาดพอสมควรแล้วจึงทำการตกแต่งเก็บรายละเอียด เพื่อให้ผิวของงานเนียนเรียบมากขึ้น เรียกว่า "กวาด"

3. ขั้นตอนการตกแต่งปูนปั้น

งานปูนปั้นที่สำเร็จแล้วผิวของปูนจะเป็นสีขาว ช่างอาจทำการตกแต่งเพิ่มเติมโดยวิธีการตกแต่งด้วยการลงรักปิดทอง ลงรักประดับกระจก ถมพื้นเป็นสี หรือลงสีเขียนระบาย เพื่อให้ผลงานเกิดความสวยงามและมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

อัตชีวประวัติ

ความหมาย

อัตชีวประวัติ ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายถึงประวัติชีวิตที่เจ้าของเขียนหรือเล่าด้วยตนเอง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บุญรัตน์ เจริญชัย (2541) กล่าวว่า กลุ่มช่างที่เป็นกลุ่มแรงงานฝีมือที่ทำ การจัดสร้างสิ่งก่อสร้างสำคัญในศาสนา ได้แก่กลุ่มพระช่าง ที่มีศูนย์รวมที่วัด ที่เรียก กันว่า สำนักช่าง โดยจะเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียนรู้ฝึกฝนงานและถ่ายทอดความรู้ งานช่าง ในลักษณะความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ สำนักช่างจึงเป็นแหล่งผลิตช่างที่สำคัญ ของเมืองเพชรบุรี ช่างปูนปั้นปัจจุบันมีลักษณะของการทำงานอย่างเฉพาะด้านมากขึ้น คือทำเฉพาะแต่งงานปูนปั้น และมีการจัด แบ่งงาน

กันทำอย่างเป็นระบบ โดยมีผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นแกนหลักที่เชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างช่างกับบุคคลแวดล้อมช่าง การทำงานของช่างต้องสัมพันธ์กับบุคคลสองกลุ่มคือ พระสงฆ์และกลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น พระสงฆ์ในฐานะผู้จ้างงาน มีลักษณะเป็นผู้อุปถัมภ์ช่างแบบใหม่ ที่มีส่วน ในการอำนวยความสะดวกให้เกิดงานช่าง ขณะเดียวกันก็มีส่วนในการกำกับงานช่างด้วย ซึ่งผลของ การนี้ได้ส่งผลต่อรูปแบบงานปูนปั้นที่จัดสร้างขึ้นจากฝีมือของช่างร่วมสมัยโดยรวมของ เพชรบุรี ส่วนกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ได้เข้ามามีส่วนในการสนับสนุนงานช่างด้านการเปิดเวทีให้ช่างได้เล่นบทบาทของผู้ทรงภูมิ (ปัญญาท้องถิ่น) ทำให้ช่างปูนปั้น สามารถเชื่อมโยงตนเองเข้ากับสังคมภายนอกเมืองเพชรบุรีได้ ซึ่งเป็นวิถีทางที่ช่าง เรียนรู้ที่จะปรับตัวเพื่อการสร้างงานปูนปั้นต่อไป

ขนิษฐา นิลผึ้ง (2549) กล่าวว่า บทบาทของปูนปั้นที่มีต่อปัจเจกบุคคล ในแง่มุมของหน้าที่ที่สืบเนื่องนั้นพบว่าหน้าที่ที่สำคัญคือการสร้างสมาธิซึ่งเป็นบทบาทที่สืบเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน เพราะกระบวนการปั้นปูนเป็นกระบวนการที่ตั้งใจในการถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด และความศรัทธาลงในผลงาน โดยผู้ปั้นต้องประสานความรู้สึก การมองเห็น การรับรู้ และการสัมผัสเข้าเป็นหนึ่งเดียวในการถ่ายทอดผลงานให้กลายเป็นงานปูนปั้น ซึ่งภาวะการทำงานเช่นนี้ทำให้เกิดสมาธิกับตัวผู้ปั้น นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาตนเอง (Self - Formation) ซึ่งได้มาจากการปั้นปูน ทำให้เกิดบุคลิกภาพด้านต่างๆ เช่น ความอดทน ทักษะการทำงาน จริยธรรม คุณธรรม และพัฒนาการทางอารมณ์ และหน้าที่สุดท้ายคือ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างจินตนาการ ที่ถึงแม้ว่าการสร้างสรรค์งานของช่างจะเป็นแบบแผนที่สืบทอดกันต่อๆมา แต่การทำงานของช่างเมืองเพชร ไม่ได้จำกัดอยู่ในขนบนิยมที่ครูอาจารย์กำหนดไว้ทั้งหมด แต่ก็มี การคิดสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เช่นกัน

บทบาทของปูนปั้นที่มีต่อสังคม ได้แก่หน้าที่ในการบันทึกประวัติศาสตร์ ปูนปั้นทำหน้าที่บันทึกสารในทางโลกได้แก่เหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆ และบันทึกวิถีชีวิตต่างๆของคนในสังคม นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม เช่นการปั้นล้อเลียนการเมืองของช่างทองร่วง เอ็มโอยฐู หน้าที่ในการสืบทอดวรรณกรรมที่สำคัญของไทย เช่น เรื่องรามเกียรติ์ และพระอภัยมณี หน้าที่การเป็นแหล่งข้อมูลสืบค้นด้านอารยธรรม และเป็นพยานหลักฐานทางโบราณคดีและเนื่องจากปูนปั้นเป็นงานฝีมือที่เกิดจากช่างในท้องถิ่น ในงานปูนปั้นจึงเป็นที่บรรจุความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ผ่านรูปแบบของงานปูนปั้นซึ่งถือเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่ช่างได้หยิบยื่นให้กับสมาชิกในสังคม

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ปี 2554: (ประณีตศิลป์-ศิลปะ ปูนปั้น) ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคุณทองรุ่ง เอ็ม โอบัฐ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2554 ผู้ศึกษาเลือกใช้ วิธีวิทยา (Methodology) โดยการศึกษาแบบอัตชีวประวัติ และเรื่องเล่า ประสบการณ์ชีวิต (Life History and Narrative Approach) เพื่อทำความเข้าใจถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของบุคคลที่ผู้วิจัยศึกษา รวมทั้งการนำเสนอปรากฏการณ์ทางสังคม ที่ผ่านเข้ามา ในประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้น เป็นการสร้างความรู้โดยการศึกษาเรื่องราว ของประวัติชีวิต โดยรวมตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน (Life History) กับบุคคลคนนั้น (เฉลิมขวัญ เมฆสุข, 2552: 76)

เรื่องเล่า (Narrative) เป็นเรื่องราวที่บุคคลกล่าวถึงชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ในชีวิต การเล่าเรื่องจะช่วยให้บุคคลรู้สึกว่าการกระทำของตนเองมีความหมาย เรื่องเล่า จะมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งทางสังคม โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเรื่อง เล่า คือ กฎเกณฑ์ สถาบัน และวัฒนธรรม ดังนั้นเรื่องเล่าจึงมิใช่เพียงคำบรรยายเกี่ยวกับชีวิตบุคคล แต่เป็นตัวกำหนด โครงสร้างของชีวิต เรื่องเล่าจึงเป็นวิธีวิทยาที่เหมาะสมสำหรับ การศึกษาวัฏจักร ของชีวิต รวมทั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพราะจะทำให้บุคคลสามารถที่จะรับรู้หรือลำดับ ความเป็นไปของชีวิตตนเองนับจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ของตนเอง (นภาพรณี หะวานนท์, 2550: 14)

การเล่าเรื่องของบุคคลที่ผู้วิจัยศึกษาได้ถ่ายทอดเหตุการณ์สำคัญในช่วงการพัฒนาชีวิต เป็นการย้อนคำนึง (Retrospective) และสะท้อนเรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต โดยใช้วิธีการให้บุคคล อธิบายเรื่องราวและเล่าประสบการณ์ต่างๆของตนที่ประสบมา พร้อมทั้งให้ความหมาย ต่อปรากฏการณ์ ความคิด ความหวังในปัจจุบันและอนาคต ภายใต้อาณัติความคิดที่ว่า มนุษย์จะรู้ดี ในเรื่องของตนมีประสบการณ์มาก่อน โดยการเรียนรู้และรู้ความหมายในขณะที่มีสติสัมปชัญญะ (เฉลิมขวัญ เมฆสุข, 2552: 78)

1. วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีวิทยาของการศึกษาอัตชีวประวัติผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตมาใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้

วิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก โดยการใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และสัมภาษณ์ด้วยความระมัดระวังเพื่อให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือเรื่องราวประวัติชีวิตที่ผ่านมา จุดพลิกผันการเป็นช่างปั้นปูนจนประสบความสำเร็จในอาชีพกระทั่งได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2554 และปัญหาและอุปสรรคในการเป็นช่างปั้นปูน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเล่าถึงเรื่องราวและบุคคลต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิต รวมไปถึงการสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งในอดีตและปัจจุบันในเชิงลึก หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอผลการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเป็นศิลปินแห่งชาติ ในสาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) และพบว่ามีคนเดียว คือ คุณทองรุ่ง เอ็มโอบุช ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติในปี พ.ศ. 2554

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างเป็นระบบ (In-depth Interview) โดยมีคำถามแบบปลายเปิด การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึก การบันทึกเทปเสียง การถ่ายรูป และการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ

1. การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary research) เพื่อเป็นการทบทวนว่ามีผู้ใดเคยศึกษาประเด็นนี้ไว้แล้ว เพื่อเป็นการหากรอบแนวคิด ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความ งานวิจัยวิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยทำหนังสือถึง “กลุ่มศิลปะปูนปั้น” จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตทำการสัมภาษณ์ คุณทองรุ่ง เอ็มโอบุช ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัยครั้งนี้ การสัมภาษณ์เป็นแบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามเป็นคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ มีเค้าโครงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และรูปแบบการสัมภาษณ์เป็นการสนทนากันตามธรรมชาติ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นและทัศนะ

คดีได้อย่างอิสระ พร้อมทั้งบันทึกเสียงและจดบันทึกตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้เตรียมไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการการสัมภาษณ์ และใช้การสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญมากในการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะของการสัมภาษณ์นั้นออกมาในรูปแบบของการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการมากกว่าสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่เราคุ้นเคย แต่เป็นการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเล่าถึงเหตุการณ์ ประสบการณ์ และอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เน้นการพูดคุยเพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง และเป็นธรรมชาติ มากกว่าเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเป็นฝ่ายป้อนคำถามต่างๆ และรอรับคำตอบจากผู้สัมภาษณ์ ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสนทนา โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์ในการช่วยเก็บข้อมูล เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกไม่สามารถเก็บรายละเอียดได้หมด จึงต้องมีการบันทึกเสียงไว้ด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ตกหล่นจากการบันทึกมาวิเคราะห์ได้

การสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตการมีปฏิสัมพันธ์จากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในระหว่างการสนทนาอย่างมีส่วนร่วม โดยสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการตอบคำถาม การสนทนา และบรรยากาศทั่วไป ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จึงเป็นธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การบันทึกเสียง

ในส่วนของการบันทึกเสียงนั้น ได้ใช้เป็นส่วนประกอบการวิจัย เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกไม่สามารถเก็บรายละเอียดได้หมด จึงต้องมีการบันทึกเสียงไว้ด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ตกหล่นจากการบันทึกมาวิเคราะห์ได้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ตนเองเป็นเครื่องมือหลักในการเข้าไปแบ่งปันประสบการณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ในประเด็นคำถามที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้ศึกษาจะมีอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล คือสมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป เพื่อช่วยเก็บรายละเอียด

ระหว่างการสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน จะเรียบเรียงข้อมูลจากสมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และภาพถ่ายเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้านข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้อาจสอดคล้องกัน เป็นการยืนยันข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปินแห่งชาติ โดยวิธีการสอบถามข้อมูลและเรื่องราวของศิลปินแห่งชาติ จากบุคคลในครอบครัว ผู้ร่วมงาน ผู้ว่าจ้าง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องจนข้อมูลมีความอึดตัว และไม่เปลี่ยนแปลงไปจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่ (Flick, 2007: 37-45)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากการจดบันทึก การถอดเทปบันทึกเสียงข้อมูล จากแนวคำถามที่ทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งการค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาทำการทบทวน โดยจัดเป็นหมวดหมู่แยกตามประเด็นที่ศึกษา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เมื่อแยกข้อมูลเรียบร้อยนำข้อมูลมาทำการเปรียบเทียบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยเลือกเหตุการณ์สำคัญและประเด็นที่น่าสนใจมาวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ทั้งหมดแล้วตีความหมาย จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เพื่อนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตามประเด็นที่ศึกษา และทำการสรุปผลการทำวิจัย เป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาเรียบเรียงเขียนบรรยายสรุปผลการวิจัย และตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

7. การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษานั้น จะนำเสนอโดยอธิบายข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการรวบรวมเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อตอบประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาความ คือ การเล่าประสบการณ์ของช่างปั้นปูนที่ประสบความสำเร็จ

8. ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เริ่มมีการศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 7 เดือน โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลรวมไปถึง

การปรับปรุงแก้ไขโดยตลอด ผู้วิจัยได้เริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล และนำผลจากการวิจัยมาทำการสรุปรายละเอียดต่างๆ ปรึกษาอาจารย์วิจัยเพื่อเขียนเป็นรายงานการวิจัย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูล โดยการจำแนกข้อมูล วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูล โดยการพรรณนาสรุปผลการวิจัย

ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติ ปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีวิทยา การศึกษาแบบอัตชีวประวัติ และเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต (Life History and Narrative Approach) ผู้วิจัยได้นำเรื่องราวประสบการณ์ที่ได้ศึกษาจากเรื่องเล่าในอดีตที่ผ่านมาของคุณทองร่วง เอ็มโอยฐู นำมาสู่การใช้เรื่องเล่าภายใต้กระบวนการที่สร้างสรรค์สังคม เพื่อทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของช่างปูนปั้นจนได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

วิถีชีวิตในวัยเยาว์

ช่างทองร่วง เอ็มโอยฐู ศิลปินแห่งชาติ ปี 2554: สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) เกิดเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ปีพุทธศักราช 2486 ชีวิตในวัยเยาว์ของเด็กชายทองร่วงอาศัยอยู่กับบิดามารดาที่ ตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม การดำเนินชีวิตในวัยเด็กนั้นเรียบง่ายไม่ต่างจากเด็กในละแวกนั้น โดยมีหน้าที่ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานสวนจนเกิดความเคยชินและไม่รู้สึกถึงความลำบากแต่อย่างใด “ชีวิตในวัยเด็ก ไม่รู้จักคำว่าลำบาก เพราะใช้ชีวิตแบบบ้านสวน เราใช้ชีวิตอยู่แบบนี้แค่ช่วงเวลาหนึ่ง พอไปเป็นเด็กวัดก็มีสถานะเปลี่ยนไป เป็นการเข้าสู่สังคมยุคแรกของชีวิต”

เด็กชายทองร่วงมีพี่น้องทั้งหมด 4 คน เป็นบุตรคนที่ 2 ของคุณพ่อยศ เอ็มโอยฐู และคุณแม่ลำลี เอ็มโอยฐู เมื่ออายุถึงเกณฑ์ต้องเรียนหนังสือ บิดาได้ส่งเข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดโตนดหลาย ซึ่งเป็นโรงเรียนใกล้บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีพ.ศ.2498 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้น แต่การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมัยนั้น เด็กนักเรียนยังอ่านเขียนไม่คล่องเพราะคุณครูมีจำนวนน้อย ครูหนึ่งคนต้องสอนหลายวิชาและหลายชั้นเรียนทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง “เด็กสมัยก่อนถ้าจบ ป.4 ภาษาไทยจะไม่รู้เรื่อง อ่านก็แทบจะไม่ออก อ่านออกก็ไม่รู้ว่าเขาแปลว่าอะไร”

แต่ด้วยเด็กชายทองร่วงเป็นผู้ที่ใฝ่ความรู้และอยากจะมีการศึกษาที่สูงกว่า จึงตัดสินใจขอบิดาเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่โรงเรียนที่จะเข้าไปศึกษาต่อนั้นอยู่ไกลบ้าน จึงไปขออาศัยอยู่ที่วัดใกล้โรงเรียนเพื่อความสะดวกในการเดินทาง การเข้าไปเป็นเด็กวัดนั้น

นับว่าเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่สนใจอยากจะเรียนหนังสือแต่มีทุนทรัพย์น้อยในสมัยนั้น เพราะมีที่พัก อาหาร และเดินทางไปเรียนสะดวก เพียงแต่ช่วยเหลืองานในวัดเป็นการตอบแทน เด็กชายทองร่วงเรียนได้สักระยะหนึ่งไม่ทันเรียนจบชั้นมัธยมก็ต้องเลิกเรียนและกลับมาอยู่บ้าน เนื่องจากทางวัดที่อาศัยอยู่ไม่สามารถรองรับจำนวนเด็กที่มีอยู่จำนวนมากได้ “บ้านไหนมีเงิน บ้านไหนเศรษฐกิจดีก็จะสามารถที่จะส่งลูกไปเรียน ม.1 ม.2 ม.3 ได้ ซึ่งโรงเรียนห่างไกลบ้าน ต้องหาที่เอง ไปอยู่วัดใกล้โรงเรียนแล้วก็ไปเป็นเด็กวัด”

เมื่อออกจากโรงเรียนได้ไม่นาน ในปี พ.ศ.2499 บิดาจึงให้บรรพชาเป็นสามเณร ศึกษาอักษรธรรม ณ วัดบางใหญ่ จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเรียนรู้พระพุทธศาสนา ในด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และพระวินัย จัดเป็นการศึกษาระดับพื้นฐานของพระสงฆ์และสามเณร ด้วยมุ่งหวังให้ลูกชายได้หัดอ่าน หัดเขียน และมีวิชาติดตัว เพราะการศึกษาระดับประถมสมัยนั้นยังอ่านเขียนไม่คล่องนัก เมื่อสอบนักธรรมตรีได้จึงย้ายไปจำพรรษาที่วัดอัมพวัน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาต่ออักษรธรรมโทและอักษรธรรมเอก

เรียนที่วัดโคกคหลาย เป็นวัดใกล้บ้าน จบชั้น ป.4 เมื่อ พ.ศ.2498 พอ พ.ศ.2499 ก็บวช เณรอยู่ที่วัดบางใหญ่ แล้วก็เรียนอักษรธรรม” “บวชเณรที่วัดบางใหญ่ได้ 2 ปี ก็สอบได้นักธรรมตรี ที่วัดมีนักธรรมตรีอย่างเดียวไม่มีนักธรรมโทนักธรรมเอก เราก็ต้องย้ายวัดไปอยู่ที่ที่วัดอัมพวัน อำเภออัมพวา เรียนอยู่อีก 2 ปีก็ได้แก่นักธรรมโทนักธรรมเอก (ทองร่วง เอ็มโอบธู, 2556)

ในระหว่างที่บวชเรียนอยู่ที่วัดอัมพวันสามเณรทองร่วงได้รับความเมตตาจาก พระมหาเสวก จันทร์แดง ครูสอนภาษาบาลีที่วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในขณะนั้น ท่านมาจำพรรษาอยู่ที่วัดอัมพวัน ได้สอนศิลปะการเขียนคัดลายมือ การเขียนภาพลายไทย และการเขียนสีน้ำมัน จนสามารถเขียนป้ายงานต่างๆในวัดได้ ด้วยมีความชอบในศิลปะด้านนี้ เป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงได้ขอฝากตัวเป็นศิษย์กับพระมหาเสวก จันทร์แดง นับแต่นั้นมา “พระมหาเสวก จันทร์แดงเป็นครูสอนบาลี และมีหน้าที่เขียนป้ายงานวัด เขียนกระดานดำ เราเห็นแล้วว่ามันสวยก็หัดเขียนตาม เขาเขียนตัวสวย ตัววัดเกมบรรจง พระเขาจะหัดเขียนกัน”

นอกเหนือจากวิชาทางธรรมที่ร่ำเรียนกับพระอาจารย์แล้วสามเณรทองร่วง ยังมีความสนใจที่จะศึกษาวิชาทางโลกในวิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ และ วิชาเลข โดยขอให้สามเณรบวชใหม่ที่จบในระดับชั้นมัธยมเป็นผู้สอนให้และขอหยิบยืมหนังสือ มาหัดอ่านหัดเขียน เมื่อสามเณรเหล่านั้นสึกไปแล้วก็พยายามเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฟังวิทยุ และอ่านตามในหนังสือ “ตอนบวชเป็นพระก็ฝึกเรียนทางโลก เรียนภาษาอังกฤษจากพระที่บวชใหม่ที่จบ ม.6 มาพอเขาสึกแล้วก็ไปซื้อหนังสือเพลงฝรั่งมา เอามาเนื้อเพลงมาอ่าน เปิดฟังจากวิทยุแล้วก็อ่านตาม พอเขาเรียนภาษาไทย เรียนแต่งกลอน ก็ไปเอาหนังสือเขามาดู”

หลังจากสามเณรท่องร่วมบวชเรียนได้ 2 ปี ได้ผ่านการสอบนักธรรมโทและนักธรรมเอกเป็นลำดับ ซึ่งนักธรรมเอกเทียบเท่ากับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเป็นขั้นสูงสุดของการศึกษาระดับพื้นฐานของพระสงฆ์และสามเณร จากนั้นจึงขอลาสิกขาบทหลังบวชเป็นสามเณรที่สมุทรสงครามบ้านเกิดได้ 4 ปี ซึ่งขณะนั้นมีอายุ 17 ปี

จุดพลิกผันการเป็นช่างปูนปั้น

เมื่อลาสิกขาบทจากการเป็นสามเณรที่วัดอัมพวัน คุณทองร่วงได้ตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นมาลงหลักปักฐาน ณ วัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี เมื่อปี 2503 โดยหวังจะติดตามพระมหาเสวก จันทร์แดง ครูสอนภาษาบาลี ครั้งตอนที่ตนบวชเป็นสามเณรอยู่ที่วัดอัมพวัน การเดินทางครั้งนี้เป็นการเดินทางมาเมืองเพชรบุรีเพียงคนเดียวและเป็นครั้งแรก นอกจากพระมหาเสวก จันทร์แดง แล้วก็ไม่มียุติหรือคนรู้จักที่อยู่เมืองเพชรบุรีเลย จึงตัดสินใจขอบรรพชาเป็นสามเณรอีกครั้งเพื่อศึกษาเล่าเรียนภาษาบาลีเพิ่มเติม

ตอนมาอยู่เมืองเพชรมาคนเดียว ตอนนั้นอายุ 17 รู้จักพระที่สอนบาลีตอนอยู่ที่วัดอัมพวัน ตอนนั้นไปจำพรรษาอยู่ที่วัดอัมพวัน เป็นคนอัมพาตที่มาเรียนบาลีและสามประโยคที่เมืองเพชร เป็นครูเขียนสีน้ำ ตัวหนังสือ วาดเขียนของผม พอออกพรรษาพระองค์นั้นก็กลับมาเมืองเพชร มาอยู่วัดมหาธาตุ พอสึกจากเณรเลยตามมา เพราะสนใจตั้งแต่อยู่ที่วัดอัมพวันแล้ว พระชื่อมหาเสวก จันทร์แดง(ทองร่วง เอ็ม โอบุสฐ, 2556)

ขณะจำพรรษาอยู่ที่วัดมหาธาตุวรวิหาร สามเณรทองร่วงมีโอกาสชื่นชมความงามของศิลปะอันล้ำค่าภายในโบราณสถานของวัด สามเณรทองร่วงรู้สึกประทับใจกับงานปูนปั้นที่ประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมเป็นที่สุด เพราะลวดลายที่พลิ้วไหวสวยงามบ่งบอกถึงความชำนาญและความตั้งใจของผู้รังสรรค์ผลงาน จนสามเณรทองร่วงใฝ่ฝันที่จะเป็นผู้รังสรรค์ผลงานเหล่านั้นด้วยตนเอง ขณะเพลิดเพลินกับการชื่นชมความงามของงานปูนปั้นก็ได้มาพบกับครูพิน อินฟ้าแสง ซึ่งเป็นช่างปั้นปูนชั้นครูของจังหวัดเพชรบุรี กำลังซ่อมแซมงานปูนปั้นพระพุทธรูปบริเวณฐานพระในองค์พระปรารักษ์ สามเณรทองร่วงเฝ้าดูการทำงานของครูพินอยู่หลายวันและได้พิจารณาว่าช่างปูนปั้นที่ชำนาญงานสามารถทำเป็นอาชีพหลักได้ จึงตัดสินใจลาสิกขาบทอีกครั้งซึ่งในขณะนั้นอายุ 18 ปี “เรียนได้ 1 ปี ก็มาเห็นช่างปั้น ช่างพื้นบ้านทำงาน ผมเองตอนบวชเป็นเณรก็หัดเขียนลายไทย ลายเส้น พอมาเรียนก็เห็นช่างมาทำงานที่วัดมหาธาตุ เราก็ก็นึกว่ามันเป็นอาชีพ แต่ต้องใช้เวลาให้เก่งก็เลยตัดสินใจสึกจากเณร”

เมื่อลาสิกขาบทจากสามเณร คุณทองร่วงได้เข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูพิน ครูพินไม่เชิงปฏิเสธการเป็นครูสอน แต่ได้ให้ข้อคิดว่าปูนปั้นเป็นของทำยากต้องลงหัดทำด้วยตนเอง

โดยให้คู่ตัวอย่างพระพุทธรูปทรงเครื่องที่ประทับอยู่ในวัด ด้วยความศรัทธาและประทับใจในผลงานของครูพิณ จึงติดตามและเฝ้าสังเกตการทำงานครูพิณและนำมาทดลองปั้นตามแบบอย่างของครู จนครูพิณเห็นความมุ่งมั่นของคุณทองร่วงที่จะเป็นช่างปั้นให้ได้ จึงรับเป็นศิษย์ตั้งแต่นั้นมา “เริ่มต้นเป็นช่างครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2504 กับครูพิณ ครูพิณมีเงื่อนไขว่าจะมาทำงานช่างกับเราทำได้ แต่จะให้มาเป็นลูกศิษย์หรือสอนไม่ได้ เพราะว่าที่เราไปทำเป็นพระทรงเครื่อง มันมีของเก่าให้ดู เวลาจะรื้อทิ้ง ต้องจำแบบนั้นให้ได้ก่อน แล้วค่อยทำใหม่”

ในระยะแรกเริ่มครูพิณได้ฝึกหัดคุณทองร่วงให้ทำงานปูนปั้นตั้งแต่ขั้นตอนแรก ซึ่งก็คือการเตรียมปูนดำ โดยฝึกให้คุณทองร่วงตำปูน ได้ตำปูนไม่กี่วันครูพิณจึงสั่งให้ลงมือทำการปั้นปูนด้วยตนเอง คุณทองร่วงเริ่มเรียนรู้งานปูนปั้นจากงานซ่อมแซมของเก่าขนาดเล็กภายในวัดมหาธาตุฯ เช่น ปั้นลายกระจัง ลายยักษ์แบก ลายลิงแบก โดยมีครูพิณคอยดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

การเรียนรู้งานปูนปั้นกับครูพิณนั้นมีอุปสรรคมากด้วยเหตุและปัจจัยหลายประการ มีเหตุการณ์หนึ่งขณะที่คุณทองร่วงปั้นงานอยู่ที่วัดมหาธาตุฯกับครูพิณ ซึ่งในขณะนั้นครูพิณมาทำงานบูรณะซ่อมแซมองค์พระปรางค์ ได้มีมรรคทายกมาตรวจงานและพบว่างานปูนปั้นที่รังสรรค์ออกมาชิ้นไม่ได้เกิดจากฝีมือของครูพิณจึงสั่งให้ทุบทิ้ง ด้วยเหตุที่ว่าครูพิณได้ตกลงกับทางวัดไว้ว่าจะเป็นผู้รังสรรค์ผลงานแต่เพียงผู้เดียวจะไม่มีฝีมือช่างผู้ใดปะปนอยู่ในผลงาน แม้ผลงานของคุณทองร่วงจะถูกทำลายไปครูพิณก็ยังคงให้คุณทองร่วงสร้างสรรค์ผลงานใหม่อีกครั้งใกล้ๆของตน เมื่อมรรคทายกมาตรวจงานอีกครั้งก็ถามหาถึงผลงานของคุณทองร่วง ครูพิณไม่ได้บอกกล่าวแต่ให้มรรคทายกลองทายดูว่าเป็นผลงานชิ้นไหน เมื่อพิจารณาเห็นแล้วว่าผลงานทั้งสองมีความคล้ายคลึงเหมือนกันจนแยกออกมรรคทายกจึงยอมให้ปั้นต่อไปได้ นับเป็นความสำเร็จชิ้นแรกของคุณทองร่วงในผลงานที่ได้บรรจงสร้างสรรค์ออกมาจนมีความงดงามเทียบเท่าศิลปินชั้นครู

เจ้าภาพคนที่เขาออกเงินให้ครูพิณซ่อมพระ เขามีเงื่อนไข ครูพิณต้องทำเอง ฉะนั้นเอาฝีมือครูพิณคนเดียว พอครูพิณเริ่มทำงานก็จะมีคนมาสมัครเป็นลูกศิษย์ครูพิณ แต่ครูพิณไม่รับ บางทีครูพิณทนไม่ได้ก็ให้ลองไปปั้นให้ดู พอมรรคทายกมาตรวจดูก็ถามว่าใครมาปั้นอะไรไว้คุณตา (ครูพิณ) ครูพิณก็บอกว่าเจ้านั้นเป็นคนปั้นแล้วก็ชี้มาที่ผม จากนั้นมรรคทายกก็เอากรียงฟันที่ผลงาน แล้วบอกว่าต้องให้คุณตาปั้นเท่านั้น นี่คือด่านที่ต้องผ่านไปให้ได้ ครูพิณก็ให้ปั้นอีกพอปั้นได้หน่อยหนึ่งก็ต้องไปจัดสำหรับให้พระสำหรับฉันเพล มรรคทายกก็เข้าไปตรวจงานอีกครั้ง แล้วถามว่า คุณตาอันไหนของเนรร่วง ครูพิณก็บอกให้ดูตัวเอง มรรคทายกก็บอกว่าดูไม่รู้มันก็เหมือนกัน (ทองร่วง เอ็ม โอษฐ์, 2556)

ในระหว่างช่วงเรียนรู้และฝึกหัดงานปูนปั้นกับครุฑิน ช่างทองร่วงได้มีโอกาสเรียนรู้งานศิลปะด้านงานจิตรกรรมฝาผนังกับครุฑาภรณ์ อินฟ้าแสง ซึ่งเป็นบุตรของครุฑินด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกฝนด้านงานช่างและตั้งสมประสงค์การทำงานกับครุฑินเกือบ 3 ปี ช่างทองร่วงจึงตัดสินใจออกมารับงานเองแต่ก็ยังติดต่อและขอคำปรึกษาจากครุฑินอยู่เป็นประจำ

จากประสบการณ์การทำงานปูนปั้นมากกว่า 50 ปีของช่างทองร่วงที่ได้จดจำวิธีการรูปแบบ การแก้ปัญหา และแนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานตามแบบอย่างครุฑิน จนเป็นที่ยอมรับนับถือในฝีมือจากช่างปั้นปูนทั้งเก่าและใหม่ในศิลปินปูนปั้นแถวหน้าของจังหวัดเพชรบุรี และก้าวขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติในปี 2554 ในสาขาศิลปะปูนปั้นคนแรกแห่งประเทศไทย

วิถีชีวิตการเป็นช่าง

การดำเนินชีวิตของช่างปูนปั้นเป็นไปอย่างเรียบง่าย ออกจากบ้านเดินทางไปยังสถานที่ว่าจ้าง เช่น วัด ตั้งแต่เช้าเพื่อให้ทันเวลาทำงานในเวลา 08:00 น. หยุดพักรับประทานอาหารกลางวันเวลา 12:00 น. และเริ่มทำงานอีกครั้งในเวลา 13:00 น. ไปจนถึงเวลา 17:00 น. จึงได้เวลาเลิกงานและเดินทางกลับบ้าน อาชีพหลักช่างทองร่วงคือการรับจ้างปั้นปูนประดับตกแต่ง ซ่อมแซม ออกแบบงานปูนปั้นทั่วไป ทั้งหน้าบัน โปสถ์ ชุ่มประตู่ ชุ่มหน้าต่าง และฐานพระพุทธรูป ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่จึงเป็นศาสนสถาน เนื่องจากงานศิลปะปูนปั้นเป็นถ่ายทอดจากรื่องราวของตัวละครในวรรณกรรมและวรรณคดี จึงไม่นิยมประดับตกแต่งไว้ในบ้าน “งานช่างต้องทำงานสองโมงขึ้นทำ เทียงหยุดบ่ายโมงขึ้น ทำโมงเย็นหยุด นี่คือช่าง”

การรับงานปูนปั้นมี 2 ประเภท คือการรับงานมาทำที่บ้าน ส่วนมากเป็นงานชิ้นเล็กๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และเดินทางไปยังสถานที่ของผู้ว่าจ้าง ได้แก่งานประเภทองค์ประกอบอาคารสถาปัตยกรรม และประเภทลอยตัว งานปูนปั้นแต่ละชิ้นงานนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบทางทัศนศิลป์และรูปแบบของงานปั้นหลายอย่างในผลงานชิ้นเดียว ขึ้นอยู่กับผลงานที่ผู้ว่าจ้างต้องการ เช่น งานปั้นแบบนูนต่ำ งานปั้นแบบนูนสูง และงานปั้นแบบลอยตัว “ผลงานหนึ่งชิ้นจะมีทั้งนูนต่ำ นูนสูง ลอยตัว มันจะรวมกันหมด แล้วแต่ฝีมือปั้นและผู้ว่าจ้างต้องการแบบไหน”

ผลงานมากมายที่ช่างทองร่วงได้บรรจงสร้างสรรค์ตามวัดต่างๆ อาทิ งานปูนปั้นหน้าบันศาลาการเปรียญด้านทิศใต้วัดเขายัน ไคอิฐ ศาลหลักเมืองจังหวัดเพชรบุรี วัดพลับพลาชัย วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นเครื่องการันตรีในผลงานและสร้างความไว้วางใจแก่ผู้ว่าจ้าง การว่าจ้างนั้นทางวัดจะติดต่อช่างทองร่วงโดยตรงและตกลงราคาค่างวดกัน คิตรายาค่าเป็นแบบเหมารายจุดและจ่ายเป็นงวดๆไป โดยจะเทียบราคาปัจจุบันกับช่างผู้รับเหมารายอื่น ราคานั้นจึงไม่มีความแน่นอน

“ราคางานขึ้นอยู่กับเจ้าภาพว่าจะเอาอะไร ถ้ามีแบบก็จะเอาแบบมาคิด ส่วนมากจะเทียบราคาจากช่างคนอื่นในปัจจุบัน เพราะวัดเขาจะถึงกันเขาจะรู้ราคากัน”

ปัจจัยในการตกลงราคาต่อมาคือการออกแบบผลงาน ถ้าทางวัดออกแบบมาให้ก็จะประเมินราคาตามความยากง่าย ขนาด วัสดุ ประกอบกับไต่ถามราคางานที่ผู้อื่นทำไว้ในบริเวณใกล้เคียง แต่ถ้าหากทางวัดไม่มีแบบให้ก็จะคิดค่าออกแบบเพิ่ม ซึ่งทางช่างจะทำการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของผู้ว่าจ้างและสถานที่นั้นๆ ให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาดูจนกว่าจะพอใจในผลงานการออกแบบนั้น หากยังไม่พอใจก็จะทำการแก้ไขแล้วจึงทำค่างานขึ้นต่อไป

เขาจะมอบการออกแบบ การคิดเรื่องราวต่างๆ ให้เรา แล้วเราจะคิดเรื่องต่างๆ เหล่านี้ให้เข้ากับสถานที่และไปด้วยกันได้กับสิ่งที่เขาให้ทำ เช่น ที่วัดจะเป็นเรื่องของพุทธประวัติ ธรรมะ แต่ถ้าหากว่าเป็นที่สาธารณะจะเป็นเรื่องราวการเมือง บุคคลสำคัญตามความเหมาะสมไม่เป็นของแปลกของสถานที่นั้นๆ ครับ (ทองรุ่ง ेमโอบฐ. 2556)

ในส่วนของปริมาณวัสดุสำหรับงานปั้นที่เหมาะสมกับขนาดผลงานอันได้แก่ กระจาดย าง ปูนขาว กาวหนังวัว และกากน้ำตาล ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการกำหนดราคาค่าจ้าง เนื่องจากในอดีตนั้นหาได้ง่ายในท้องถิ่นและมีราคาไม่แพงมากนักทำให้มีต้นทุนด้านวัสดุต่ำกว่าจ้างก็จะไม่สูงมากนัก แต่ในปัจจุบันนั้นแหล่งวัตถุดิบบางอย่างได้หมดไป ทำให้หายากและต้องหาสิ่งอื่นมาทดแทนเพื่อลดต้นทุน ดังนั้นราคาวัสดุจึงมีผลต่อการกำหนดราคาค่าจ้างด้วย

วัสดุในอดีตหาง่ายมีกระจาดย าง เมื่อก่อนเขาใช้ย าง ปูนขาว ซึ่งเดี๋ยวนี้ต้องไปซื้อธาขบุรีทราย กาวหนังวัวเหม็นๆ เอามาจากเศษที่เขาตัดจากกลองไปขอเขามา เดี่ยวนี้มีขายเป็นแผ่นๆ แต่หายากเพราะมีคนใช้กลุ่มเดียว น้ำตาลโดนด น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลทรายแดง กากน้ำตาล เมื่อก่อนเขาทิ้งเอาไปรดถนนก็ไปขอเขามาเดี๋ยวนี้เขาขายแล้ว (ทองรุ่ง ेमโอบฐ. 2556)

เมื่อตกลงราคาค่าจ้างตามรูปแบบที่ผู้ว่าจ้างต้องการแล้วทางช่างก็จะดำเนินการสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์ โดยจะคำนวณปริมาณวัสดุที่ต้องใช้ในสร้างสรรค์ผลงานตามแบบที่ตกลงกันไว้ในระหว่างที่รอวัสดุนั้นช่างจะจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับงานปั้น เมื่อได้วัสดุมาแล้วช่างก็จะดำเนินการตำปูน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของงานปูนปั้น ช่างจะเอาวัสดุทั้งหมดมาตำในครกหินใหญ่จนเป็นเนื้อเดียวกันตามสัดส่วนและสูตรของตน ระยะเวลาในการตำนั้นไม่แน่นอนแต่จะดูที่ความหยาบของปูน ในอดีตจะตำปูนด้วยมือปูนหนึ่งครกใช้เวลา 1-2 วัน แต่ในปัจจุบันมีเครื่องตำทำให้ย่นระยะเวลาเหลือเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งปูนตำที่ได้นั้นสามารถเก็บไว้ได้เป็นเดือนด้วยวิธีการเก็บรักษาแบบภูมิปัญญาชาวบ้านคือการนำปูนที่ตำได้ใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปแช่ในโอ่งน้ำเพื่อให้ปูนยังมีความอ่อนตัว เมื่อได้ปูนแล้วช่างจะลงมือปั้นและตกแต่งตามแบบที่ได้ตกลงกันไว้ “เอาส่วนผสมมาตำในครกตำข้าว เดี่ยวนี้ใช้ครกเครื่องตำ 2 ชั่วโมง สมัยก่อนลูกหนึ่งตำวันสองวัน เสร็จแล้วใส่ถุงเอาไปแช่น้ำในโอ่งจะเก็บได้เป็นเดือนไม่แข็ง”

สำหรับระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะไม่จำกัดเวลา ต่างคนต่างรอ ช่างต้องรอเงินจากผู้ว่าจ้าง โดยผู้ว่าจ้างที่เป็นศาสนสถาน ซึ่งจะทยอยชำระ เงินค่าจ้างให้เป็นงวดๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้มีจิตศรัทธามาทำบุญ หากเงินไม่พอก็ต้องค้างชำระไว้ก่อน ช่างต้องชะลอการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเงินทุนมีจำกัด ทำให้ช่างปูนปั้นมีเวลาปั้นปูนมากขึ้น ทำอย่างไม่รีบเร่ง งานปูนปั้นที่สร้างสรรค์ออกมานั้นจึงดูมีชีวิตชีวาและให้ความรู้สึกแก่ผู้พบเห็น แต่ถ้าหากทางวัดมีเงินค่าจ้างอยู่แล้วอาจกำหนดเวลาในการทำงาน 3 – 6 เดือน หรือ 1– 2 ปี “ระยะเวลาในการปั้นขึ้นอยู่กับความยากง่าย ขนาด รูปแบบ เนื้องาน โปสต์หลังหนึ่งใช้เวลาทำไม่นานไม่กี่เดือน งานไม่สามารถระบุเวลาได้ ขึ้นอยู่กับแบบ บางงานก็ 2-3 เดือน บางงานก็เป็นปี แล้วก็ทางวัดสั่งให้ทำเพิ่มนอกจากที่ตกลงจึงต้องเพิ่มเวลาไปเรื่อยๆ”

ในหนึ่งปีช่างทองร่วงจะรับงานหลายแห่งแล้วค่อยทยอยบรรจงสร้างงาน เนื่องจากเงินค่าจ้างมาจากงานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือผู้มีจิตศรัทธามาทำบุญแล้วศาสนสถานผู้ว่าจ้างรวบรวมมาจ่ายให้ ถ้าหากเงินไม่พอก็ค้างชำระไว้ก่อนจนกว่าจะมีเงินงวดใหม่จากการทำบุญครั้งต่อไป ซึ่งระหว่างรอเงินค่าจ้างช่างทองร่วงสามารถพาลูกน้องไปทำงานยังวัดอื่นได้ก่อน โดยจะเหลือลูกน้องไว้บ้างส่วนเพื่อทำงานในส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งมีการขึ้นงานไว้ให้แล้ว “ทางวัดต้องหาเงิน เพราะไม่ได้มีเงินกองอยู่ ต้องรอเจ้าภาพ”

ปีหนึ่งรับหลายงาน เวลามีคนมาจ้างก็รับไปก่อน เดียวไม่ได้งาน เข้าไปลงงานสักช่องหนึ่งก่อนดูว่าเงินดีไหม ถ้าเขายังหาเงินอยู่ก็ออกไปทำวัดอื่นก่อน เพราะวัดก็ไม่มีเงิน เรามีลูกน้องก็ให้ลูกน้องทำงายๆก่อน เราไปทำอันที่ยากๆ หรือไม่ก็ไปขึ้นงานไว้ก่อนแล้วให้ลูกน้องทำต่อ แล้วก็กลับไปตรวจงาน (ทองร่วง เอ็มโอบุส, 2556)

ช่างทองร่วงมีความคิดว่าการจะมีลูกน้องที่ดีนั้นจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ถึงแม้จะเป็นหัวหน้างานก็ต้องทำงานไปพร้อมๆกัน ไม่ได้มีหน้าที่สั่งให้ลูกน้องทำงานเพียงอย่างเดียว หากหัวหน้ายังไม่เริ่มลงมือทำงานให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกน้อง อาจส่งผลให้ลูกน้องไม่ลงมือทำงานเช่นกัน ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน งานที่รับทำมีทั้งงานแบบเหมาจ่ายต่องานหรือรับเงินค่าจ้างเป็นรายวัน เพราะช่างมีภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูครอบครัวจึงต้องการได้รับเงินค่าจ้างเร็ว ดังนั้นหากทำงานเสร็จเร็วจะส่งผลต่อการได้รับเงินค่าจ้างได้เร็วเช่นกัน แต่การทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็วนี้ ผลงานที่ออกมานั้นต้องมีความประณีตสวยงามตามแบบฉบับศิลปิน “เมื่อหัวหน้าไม่ขึ้นทำงาน ลูกน้องก็ไม่ขึ้น เราต้องเป็นผู้นำให้ลูกน้องทำตาม”

งานปั้นปูนเป็นงานช่างชนิดหนึ่งไม่ใช่ศิลปิน ไม่ใช่ศิลปะ งานช่างเขียนลายรดน้ำ ช่างรักช่างไม้ ช่างทอง กระจกงานช่างมันมีเกิน 10 อย่าง ที่บอกว่าไม่ใช่ศิลปินเพราะว่า ศิลปินจะทำงานเมื่อมีอารมณ์ มีสมาธิ แต่ช่างรอเวลาไม่ได้ ต้องทำงานกินเงินรายวันหรือรับงานเหมา เสร็จเร็วก็ได้เงินเร็ว (ทองร่วง เอ็มโอบุส, 2556)

แรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน

ช่างทองรุ่งรับเอาวิธีการ รูปแบบ การแก้ปัญหา และแนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานตามแบบอย่างครุฑ อินฟ้าแสง ในการทำงานปั้นปูนระยะแรกนั้น ได้เลียนแบบจากงานเก่า และขอคำปรึกษาจากครุฑ ผลงานส่วนใหญ่ของช่างทองรุ่งจะอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งยังมีความโดดเด่นต่างจากครุฑ โดยมีการประยุกต์รูปแบบการปั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ ประเภทความงาม ประเภทแฝงธรรมะ และประเภทความคิดซึ่งเป็นงานปั้นล้อเลียนการเมือง

ผลงานของช่างทองรุ่งเป็นงานที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองตามฉบับงานปูนปั้นเมืองเพชร ทั้งการออกแบบลวดลาย วิธีการทำงาน และวัสดุต่างๆ ที่ยังคงยึดตามแบบโบราณ อีกทั้งความคิดที่นอกกรอบในงานปูนปั้นล้อการเมือง จากเหตุการณ์ต่อต้านนโยบายของรัฐบาล ทำให้ผลงานของช่างทองรุ่งมีความโดดเด่นเป็นที่จดจำแก่ผู้พบเห็นในความงามและความหมายที่น่าค้นหาในผลงาน

ผลงานที่มีชื่อเสียงของผม คือ การ์ตูนปูนปั้น ปั้นล้อการเมือง ที่คนอื่นไม่ทำ เพราะปั้นรูปเหมือนนั้นยากมันแห้งไว ผลงานแต่ละชิ้นมีความโดดเด่นที่ความหมาย มีนัยยะ ต้องพาคีย์ถึงจะเข้าใจผลงาน ผลงานแต่ละชิ้นจะบ่งบอกถึงภาวะสังคม ว่ายุคนี้มันมีอะไร มีสถานการณ์อะไร (ทองรุ่ง เอ็ม.โอษฐ์, 2556)

โดยแรงบันดาลใจที่ช่างทองรุ่งใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากเรื่องราวและตัวละครในวรรณคดี วรรณกรรม ตามแบบอย่างครุฑ อินฟ้าแสง รวมถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ช่างทองรุ่งจะหยิบยกตัวละครเด่นๆ ในวรรณคดี เช่น ยักษ์ หนุมาน จากเรื่องรามเกียรติ์ หรือแม้แต่วรรณกรรมของสุนทรภู่มาสร้างสรรค์เป็นผลงาน โดยจะแฝงเหตุการณ์ในปัจจุบัน และสอดแทรกข้อคิดคติธรรมลงไป ในผลงานด้วย ผลงานที่ออกมานั้นจึงสร้างอรรถรสแก่ผู้ชื่นชมผลงาน “ครุฑเป็นคนที่ยาบทกลอนได้เยอะและจะนำบทกลอนเหล่านั้นมาปั้นถ่ายทอดเป็นผลงาน มีงานอยู่ชิ้นหนึ่งเป็นงานปั้นจั่วใหญ่ ไม่รู้จะปั้นอะไรเลย ไปปรึกษา ครุฑเลยว่ายาบทกลอนให้ฟัง แล้วบอกว่าจำให้ดีนะจะบอกแต่ครั้งเดียว”

ผลงานของช่างทองรุ่งที่ได้เพียรบรรจงสร้างสรรค์ไว้หลายสิบปีทั้งในเพชรบุรีและต่างถิ่นฐานเป็นที่จดจำและกล่าวขานในสังคม อาทิ งานปูนปั้นรูปเหมือน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) โดยปั้นเป็นรูปนายกรัฐมนตรีแบกฐานพระ ซึ่งหมายถึงการแบกความดีที่ทำไว้ให้กับแผ่นดิน ผลงานงานปูนปั้นในวัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี ที่นำเรื่องราวจากวรรณคดีพระอภัยมณีมาสอดแทรกเหตุการณ์ การเรียกร้องประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ไว้ในฉากสงครามได้อย่างกลมกลืน ได้ทั้งแง่คิดและความสวยงาม เป็นผลงานประเภทความคิดซึ่งปั้นล้อเลียนการเมืองและเหตุการณ์ในปัจจุบัน

“สิ่งที่จะได้จากผลงานปูนปั้นก็คือเราเป็นช่างเราจะได้แสดงถึงภูมิรู้พร้อมทั้งบันทึกเหตุการณ์ต่างในสังคม มันจะไปปรากฏบนฝีมือของช่าง”

นอกจากนั้นยังมีงานปูนปั้นซุ้มประตู ซุ้มหน้าต่าง หน้าบันศาลาการเปรียญ และพระอุโบสถบางส่วนใน วัดมหาธาตุวรวิหาร งานปูนปั้นหน้าบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพลับพลาชัย ซึ่งออกแบบเอง และครูพิน อินฟ้าแสงปั้นหน้าบันอีกด้านหนึ่ง งานปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ด้านทิศตะวันออกเป็นรูปเทพเต็มพื้นฝาผนังที่วัด โศก และงานปูนปั้นหน้าบันศาลา วัดเขานัน ไคอิฐ นับเป็นผลงานบางส่วนที่ช่างปั้นเมืองเพชรบุรีผู้นี้ได้รังสรรค์ไว้ให้ชื่นชม

เมื่อปี พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2525 ช่างทองร่วง ได้รับเชิญให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านพุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม และประติมากรรมไทย จากกรมศิลปากรร่วมปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง ในการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในการทำงานซ่อมแซมควบคุมไปกับการก่อสร้างการออกแบบลวดลายที่ได้พื้นฐานมาจากครูพินและควบคุมช่างนับร้อยในการดำเนินงาน การร่วมปฏิสังขรณ์ครั้งนี้ช่างทองร่วงได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งทรงเสร็จมาตรวจงาน นับเป็นความภูมิใจสูงสุดของช่างทองร่วง เอ็มโอยฐู ที่ได้มีโอกาสฝากฝีมือช่างสกุลเพชรบุรี ไว้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง “เมื่ออายุ 38 ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญที่กรมศิลปากรในการซ่อมวัดพระแก้วทำให้ได้เห็นงานมากมาย หลายอย่างหลายชนิด ทำให้การทำงานกว้างขวางขึ้น มีประสบการณ์จากการที่ได้ไปตรวจงานดูงานมากมาย ทำให้เราความคิดต่าง ๆ มาทำงาน”

จากการประสบการณ์ที่ได้รับงานใหญ่ๆ ทำให้ช่างทองร่วงได้พบกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงานช่างมากมาย และการได้พูดคุยสนทนากับบุคคลเหล่านั้นมีส่วนทำให้ช่างทองร่วงเกิดแนวคิดและวิธีการแปลกใหม่ของช่างคนอื่นๆ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ด้านงานช่าง และนำแนวคิดเหล่านั้นมาผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ในงานและงดงามมากยิ่งขึ้น “งานช่างทุกงานต้องใช้ความอดทนทั้งนั้นทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อความสบาย งานช่างต้องฝีมือดี ประชาสัมพันธ์ดี ต้องพัฒนาฝีมือ วิธีการทำงาน”

ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นช่าง

ด้านทัศนคติ งานส่วนใหญ่เป็นงานที่เป็นรูปในวรรณคดีหรือพระพุทธรูป จึงไม่เป็นที่นิยมในการใช้ประดับตกแต่งตามบ้านเรือนของประชาชนทั่วไป ทำให้งานที่ว่าจ้างนั้นมีไม่มากเท่าที่ควร และงานปูนปั้นของช่างทองร่วงจะแฝงเหตุการณ์ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นงานล้อเลียนการเมือง งานที่สอดแทรกข้อคิดคติธรรมลงไปในงาน เพื่อสร้างอรรถรสในการชม เวลาชมผลงานจึงต้องเข้าถึงที่มาของผลงาน โดยการพากย์หรืออธิบายจากผู้รู้จึงจะเข้าใจความหมาย

ของผลงานมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่คิดว่าเป็นรูปปั้นที่ล้อเลียนการเมืองทำให้ผลงานหลายๆชิ้นของช่างทองร่วงถูกทุบและทำลายจากผู้ที่ถูกล้อเลียน โดยเฉพาะนักการเมืองด้วยเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของเขาผู้นั้น

ถึงแม้จะมีอุปสรรคด้านทัศนคติจากผู้ที่ไม่เห็นด้วยในผลงานของช่างทองร่วง ช่างผู้นี้ก็ไม่ย่อท้อต่อการสร้างสรรค์ผลงานต่อ โดยมีแนวความคิดที่ว่าทำงานปูนปั้นแล้วมีคนชอบสักหนึ่งอย่างก็พอ ปั้นให้พอดูได้ก็พอใจแล้ว อีกทั้งยังได้รับกำลังใจและคำชื่นชมจากศิลปินที่มีชื่อเสียงหลายท่าน อาทิ ท่านอังคาร กัลป์ยาณพงศ์ กวีซีไรท์ และศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (กวีนิพนธ์) ปี พ.ศ. 2532 ที่ออกมารายบทกลอนถึงเหตุการณ์การล้งทุบงานปั้นล้อเลียนการเมือง จนเป็นข่าวขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์

เมื่อก่อนตอนทำงานก็ปั้นงานที่มีความหมาย ดูแล้วต้องอธิบายครั้งหนึ่งคิดเองครั้งหนึ่ง พอปั้นแล้วก็ถูกพวกที่ไม่เห็นด้วยล้งทุบ ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา เขาไม่เข้าใจเขาก็ทุบ เพราะว่าศิลปะที่เราได้รู้ได้เห็นที่อยู่ชยา สุโขทัย ที่ไหนๆ มันเป็นภาคทางวัฒนธรรม ใครไม่ชอบก็ไม่ต้องบริโภครักก็ทิ้งไป คนที่ชอบเขาก็เห็นคุณค่า ผมไม่โกรธไม่เคืองอะไร ทุบได้ทุบไป แต่คนที่เห็นด้วยเขาได้เขียนกลอนไว้ว่า

ใครดูถูกดูหมิ่นศิลปะ	อนารยะไร้สกุลสกุลสัตว์
ราวค่างเสื่อสาบกลางป่าชฎ	ใจมืดจืดกว่าน้ำหมึกดำ
เพียงกินนอนสืบพันธุ์นั้นฤา	ชื่อว่าสิ่งประเสริฐเลิศล้ำ
หยาบยโสกั๊กพะอธรรม	เหยียบย่ำทุกย่อมหญ้าสาธารณ
ภพหน้าอย่ามีรูปเหมือนมนุษย์	จงผูกเกิดในร่างดิรัจฉาน
หน้าคิดคิดกินจี๋เลื่อยกลาน	ทรมานทุกชั่วร้อนร้ายนิรันดร์เอยฯ

(ทองร่วง เอมโอบุธ, 2556)

ด้านกำลังคน ในการทำงานปูนปั้นส่วนมากช่างจะทำงานคนเดียวและมีลูกน้อง2-3 คนที่เป็นเช่นนี้เพราะงานปูนปั้นสามารถรับมาทำที่บ้านได้ แต่ถ้าเป็นงานใหญ่ๆ จะมีลูกน้องคอยเป็นลูกมือเพื่อให้งานเสร็จเร็ว การหาลูกน้องมาทำงานนั้นไม่ใช่เรื่องยากแต่จะหาที่อยู่ทำงานตลอดนั้นเป็นเรื่องที่ยากกว่า เพราะลูกน้องที่เป็นลูกมือจะหมุนเวียนเปลี่ยนกันไป

เนื่องจากลูกน้องส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องและคนในท้องถิ่นที่ต้องการหารายได้ในช่วงที่เว้นว่างจากการทำนาและประมง ลูกน้องเหล่านี้มิใช่ช่างโดยอาชีพจึงต้องมาเรียนรู้วิธีการทำงานจากช่างตั้งแต่การดำปูน การเขียนลาย การโคลนลาย และการปั้นปูน แต่เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือออกเรือก็จะเดินทางกลับ ทำให้ลูกน้องที่มีอยู่ขาดทักษะและความชำนาญในการทำงาน

ช่างที่เป็นช่างคนเดียวถ้าต้องการคนเพิ่มก็จะไปหาญาติ ว่าใครเสร็จการทำแล้วจะหางานพิเศษทำ คือ งานปั้น บางคนทำได้ปีหนึ่งถึงหน้าเกี่ยวข้าวก็กลับไปเกี่ยวข้าว ไปทำนาแล้ว

ก็ไปลงเรือตังเกหาปลาต่อเปลี่ยนงาน แล้วคนที่มาทำไม่ได้ทำเพราะรักงานศิลปะงานปูนปั้น มาทำงานเพราะมาหางานทำ (ทองร่วง เอมโอบุส. 2556)

ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในอดีตนั้นวัสดุสำหรับเตรียมการปั้นปูนนั้นไม่มีราคาเพราะสามารถเก็บหาและผลิตเองได้ในท้องถิ่นโดยไม่ต้องซื้อ ฟางข้าว กาวหนังวัว และน้ำตาลโตนด ส่วนปูนขาว กระดาษฟาง ทราช นั้นต้องซื้อแต่ราคาไม่แพงมากเหมือนในปัจจุบัน และหาได้ยากขึ้น เช่น ปูนขาวเมื่อก่อนจะหาซื้อง่ายเพราะมีโรงงานผลิตปูนในจังหวัดเพชรบุรีอยู่แถวเขาบันไดอิฐ แต่ปัจจุบันได้ถูกปิดตัวลงเนื่องจากภาครัฐบาลมีนโยบายอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงสั่งให้หยุดการผลิตปูนที่ได้มาจากเขาบันไดอิฐ ทำให้ต้องสั่งปูนขาวมาจากจังหวัดราชบุรีซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น และคาดว่าในเร็วๆนี้ โรงงานผลิตปูนในจังหวัดราชบุรีจะหยุดผลิตเช่นเดียวกัน กระดาษฟางแต่เดิมนั้นจะใช้ฟางข้าวต่อมาพัฒนามาเป็นกระดาษฟาง ทำให้มีต้นทุนที่สูงขึ้น ปัจจุบันมีราคากิโลกรัมละ 10-15 บาท กาวหนังวัว ไม่ค่อยมีการผลิตเพราะมีการใช้งานเฉพาะกลุ่มและมีราคาแพง จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าต้นทุนของค่าวัสดุเพิ่มสูงขึ้นมากและคาดว่าวัสดุบางอย่างอาจจะไม่มีการผลิตออกมา “เดี๋ยวนี้ต้นทุนสูง พวกเตาเผาหิน โรงปูนเขาไม่ให้ระเบิดหิน เมื่อก่อนใช้ที่เขาบันไดอิฐ เขาโพน เดี่ยวนี้เขาอนุรักษ์เขา ต้องไปเอาราชบุรี เดี่ยวนี้ราชบุรีก็ทยอยปิด”

ด้านราคาค่าจ้างและเงื่อนไขการชำระเงิน ราคาค่าจ้างนั้นเป็นสิ่งที่ทางวัดผู้ว่าจ้างพอที่จะทราบราคาประมาณการมาก่อน งานปูนปั้นที่รับทำนั้นมีทั้งงานซ่อมแซมและรังสรรค์ขึ้นมาใหม่ จึงไม่สามารถที่จะกำหนดระยะเวลาในการสร้างสรรค์ได้อย่างแน่นอน บางงานใช้เวลาเพียงไม่กี่สัปดาห์แต่บางงานก็ใช้เวลานานนับปีกว่าจะเสร็จสิ้น แต่การชำระเงินทางวัดจะขอผ่อนชำระเป็นงวดๆไป เนื่องจากเงินค่าจ้างนั้นมาจากแรงมิจิตศรัทธาที่มาทำบุญ ช่างจึงต้องสำรองจ่ายค่าวัสดุและค่าแรงงานลูกจ้างนานนับปี ทำให้ต้องยืดระยะเวลาการทำงานออกไปและรับงานเพิ่มเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องแบกรับ แล้วจะกลับมาอีกครั้งเมื่อมีโอกาสซึ่งในบางครั้งช่างมีการะคิดพันธ์กับงานใหม่และเวลาที่ทับซ้อนกันทำให้ไม่ได้กลับทำงานต่อ ส่งผลให้มีการเลิกจ้างและงานเสร็จล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ อีกทั้งการได้รับเงินค่าจ้างที่มีความล่าช้านั้นส่งผลต่อลูกมือของช่างที่มีภาระทางครอบครัว จึงทำให้มีผู้ประกอบอาชีพช่างปั้นปูนลดน้อยลง “วัดจะเป็นผู้ว่าจ้างให้ไปซ่อมแซมและตกแต่ง เหมือนรับงานช่างทั่วไป ส่วนใหญ่จะติดต่อให้ไปที่วัด เพราะวัดจะรู้ว่าช่างชื่ออะไร บ้านอยู่ไหน รู้เพราะเวลาพระไปวัดอื่นก็จะถามกัน จากนั้นจะตกลงราคา แล้วก็เริ่มงานเลย”

จุดพลิกผันการเป็นครูช่าง

ในอดีตงานบูรณะซ่อมแซม โบราณสถานยังมีอยู่มากแต่จะหาช่างปูนปั้นฝีมือดีหรือทำงานช่างเป็นนั่นมีอยู่น้อย เมื่อมีงานมากแต่คนทำงานมีน้อย ช่างทองร่วงจึงมีความคิดที่จะชักชวนคนใกล้ตัวมาช่วยทำงานเป็นลูกมือ แรกๆก็ชักชวนพี่ชายมาเป็นลูกมือ โดยเริ่มหัดให้ทำงานเกี่ยวกับการปิดทอง ปิดกระจก จากนั้นหัดน้องชายและญาติให้เข้ามาทำงานช่าง โดยช่างทองร่วงเป็นผู้สอนงานเองทั้งหมด “ในระยะแรกไม่มีลูกน้องทำคนเดียว พอรับงานใหญ่ต้องเลี้ยงเด็ก ส่วนใหญ่เป็นญาติๆชวนกันมาทำปากต่อปาก แรกๆมีประมาณ3-4คนถือว่าเยอะ”

ช่างทองร่วงมีความคิดว่างานช่างจะทำได้และเก่งอยู่คนเดียวไม่ได้ มิเช่นนั้นก็จะไม่สามารถรับงานใหญ่ๆได้ จึงได้เริ่มชักชวนคนในท้องถิ่นที่ต้องการหารายได้ในช่วงที่เว้นว่างจากการทำนาและการประมงมาเป็นลูกมือ ในระยะแรกก็ให้ช่วยหยิบจับอุปกรณ์ จากนั้นทำการฝึกให้ทำงานปั้นปูนและปล่อยให้ลูกน้องปั้นงานด้วยตนเอง โดยจะคอยควบคุมดูแลให้แนะนำอย่างใกล้ชิด หากเห็นว่าตรงไหนไม่ดีไม่ถูกใจก็จะให้ละทิ้งแล้วทำตัวอย่างให้ดู “เป็นครูตั้งแต่เริ่มทำงานได้3ปี พอเจองานใหญ่ก็หาคนให้พอกับงาน ใช้การสอนแบบเรียนรู้ทางตรง” “งานส่วนใหญ่ที่รับจะไม่ทำเอง แต่จะขึ้นไปทำให้คนใหม่ๆเขาดู เพราะถ้าทำเอง ลูกน้องจะไม่เกิดไม่พัฒนาฝีมือ ผมจะอยู่ข้างล่างคอยบอก”

จากชวานาและชาวประมงที่ไม่มีพื้นฐานด้านงานปูนปั้นเลยกลับกลายเป็นช่างปั้นปูนซึ่งเกิดจากการได้รับการฝึกหัดด้วยความเอาใจใส่จากช่างทองร่วงจนสามารถสร้างชื่อเสียงและความชำนาญในงานปูนปั้นให้เป็นที่ยอมรับในวงการและสามารถรับงานเองได้ “ลูกน้องผมเดี๋ยวนี้เขาสบาย มีบ้าน มีรถขับ รับงานใหญ่ในเพชรหลายที่”

เมื่อกาลเวลาผ่านไปหลายสิบปีผลงานของช่างทองร่วงที่ฝากไว้ในเมืองเพชรบุรี อาทิ งานปูนปั้นหน้าบันศาลาการเปรียญด้านทิศใต้วัดเขaben ไคอิฐ ศาลหลักเมืองจังหวัดเพชรบุรี วัดพลับพลาชัย วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นที่กล่าวขานในความงามตามแบบฉบับช่างสกุลเมืองเพชร จนได้รับการติดต่อจากโรงเรียนผู้ใหญ่วัดพระตำหนักสวนกุหลาบ (วิทยาลัยในวังชาย) โรงเรียนช่างฝีมือในวังขอเข้ามาเรียนรู้งานปูนปั้น(หมู่ช่างปั้น) นับเป็นครั้งแรกที่ได้สอนงานปูนปั้นอย่างจริงจัง จากนั้นไม่นานก็ได้รับการติดต่อจากอีกหลายสถาบันการศึกษาให้เป็นครูช่างสอนด้านงานศิลปะปูนปั้น อาทิ โรงเรียนศิลปาชีพสวนจิตรลดา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อย่างต่อเนื่อง “สอนครั้งแรกที่วิทยาลัยในวังชาย เขามาติดต่อ รู้จักตอนไปทำงานที่วัดพระแก้ว” “ไปสอนที่สวนจิต วิทยาลัยในวังชาย ศิลปากร เอานักศึกษามาสอนที่ช่าง10หมู่ศาลา”

คุณทองร่วงเป็นผู้จุดประกายให้คนในครอบครัวกลายเป็นครอบครัวแห่งช่างปั้นปูน โดยภรรยา และลูกๆ ได้ผันตนเองมาเป็นครูสอนในศูนย์การเรียนรู้ ณ บ้านของตนเองภายใต้ชื่อวังกุ่มศิลป์ปั้น จังหวัดเพชรบุรี อยู่ที่บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ที่ 4 ตำบลของสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมุ่งหวังให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านงานปั้นปูนสำหรับผู้สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้านงานศิลป์ปั้น และอนุรักษ์หัตถกรรมปั้นแบบดั้งเดิมของช่างสกุลเพชรบุรี ให้อยู่คู่กับเมืองเพชรตลอดไป โดยผู้เรียนไม่เสียค่าใช้จ่ายในเรื่องวัสดุและอุปกรณ์ จะมีเพียงค่าใช้จ่ายด้านอาหารว่างเท่านั้น ศูนย์การเรียนรู้นี้ได้รับการตอบรับจากผู้สนใจมาศึกษาเล่าเรียนตลอดทั้งปีเนื่องจากช่วงเวลาเรียนขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เรียน เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนใจเป็นอย่างมาก

วิถีชีวิตศิลปินแห่งชาติ

ช่างทองร่วง เอ็ม โยษฐ ช่างท้องถิ่นหนึ่งเดียวที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2554 สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลป์ปั้น) และเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อรับพระราชทานเข็มและโล่เชิดชูเกียรติเมื่อวันศุกร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา โดย ช่างทองร่วงถูกเสนอชื่อเข้าร่วมคัดเลือกเป็นศิลปินชาติ ตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ.2528 จากผลงานที่ปรากฏในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง “ปี 2528 ทางกรมศิลปากรส่งเข้าคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ซึ่งเป็น 1 ใน 104 คน แต่ด้วยมีคนจำนวนมากจึงมีการคัดเลือกอีกครั้ง ทางคณะกรรมการจึงทยอยประกาศ และได้รับการคัดเลือกในปี 2554 ซึ่งได้รับเงินเดือนด้วย 20,000 บาท ต่างจากเมื่อปี 2528 ที่ไม่มี”

รางวัลศิลปินแห่งชาติที่ได้รับในครั้งนี้ นับเป็นความภูมิใจสูงสุดอีกครั้งของศิลปินชั้นครูวัยเกษียณ หลังจากได้รับเชิญให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านพุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม และประติมากรรมไทย ในการร่วมปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวัง งานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2525 นับเป็นช่วงเวลาเหมาะสมที่จะวางมือด้วยวัยและสุขภาพที่ร่วงโรยจากการประสบอุบัติเหตุเมื่อหลายปีก่อนทำให้มีปัญหาด้านความจำและสุขภาพที่ไม่แข็งแรงเหมือนดังเดิม พร้อมทั้งเป็นโอกาสดีที่จะสรรหาผู้สานต่องานช่างปั้นปูนได้อย่างไม่ลังเล “รางวัลศิลปินแห่งชาติที่ได้รับมีความรู้สึกท้อใจ เพราะมันถึงเวลาที่เรากำลังเลิกทำงานแล้ว โคนรถชนมาหลายปี กระโหลกร้าว เส้นประสาทไม่ดี เส้นประสาทขาด ระดับน้ำในหูไม่ดี เดินๆ ไปจะล้มได้ ทำให้ล้ม เรื่องเก่าๆ พอจำได้บ้าง บางทีก็ลืมว่าสิ่งนี้ปั้นอย่างไร”

ปัจจุบันช่างทองร่วงวางมือจากรับงานปูนปั้นและอุทิศตนเป็นวิทยากรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดความรู้ศิลปะงานปูนปั้นแบบดั้งเดิมของช่างสกุลเพชรบุรี ไม่จำกัดเฉพาะในครอบครัว ตามโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจจะศึกษาในงานด้านศิลปะด้านนี้ ซึ่งลบล้างความเชื่อที่ว่างานช่างสกุลเพชรบุรีจะถ่ายทอดจากปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ลูกหลานของตนเพียงเท่านั้น แต่ด้วยมีปัญหาด้านสุขภาพช่างทองร่วงจึงให้คุณบุญเจื่อน เอ็มโอบุญ ภรรยาเป็นวิทยากรผู้สอนหลักและตนเองจะคอยให้คำแนะนำในส่วนที่ขาดหรือส่วนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับเนื้องาน นอกจากนี้ยังคอยสรรคหาลูกช่างฝีมือดีในแขนงต่างๆ เข้าเป็นวิทยากรในสถาบันต่างๆ “ช่างเมืองเพชรเขาเป็นมาตั้งแต่เดิม คือไม่สอนคนอื่น เขาจะสอนแต่ลูกหลาน สอนให้คนในครอบครัว” “ปัจจุบันให้สอนแฟนเป็นหลัก แต่ผมจะเป็นคนคอยให้คำแนะนำ และหาช่างในเมืองเพชรไปสอนให้นักเรียนเวลาขาด เช่น ให้ไปสอนวิทยาลัยในวังชาย คนจบ ป.4 ได้ไปสอนมันโก้ เขาก็ชอบ”

ช่างทองร่วงเปิดกลุ่มศิลปะปูนปั้น จังหวัดเพชรบุรี อาจารย์ทองร่วง เอ็มโอบุญ เป็นศูนย์กลางในถ่ายทอดความรู้งานศิลปะปูนปั้นแบบช่างสกุลเพชรบุรี ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาชื่นชมผลงานและเรียนรู้งานปูนปั้นแบบลงมือทำจริง พร้อมทั้งยังได้รับความร่วมมือจากภาครัฐบาล ในการติดต่อให้เป็นอาจารย์สอนศิลปะปูนปั้นในสถาบันต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ(วิทยาลัยในวังชาย) และเป็นกรรมการตัดสินการประกวดศิลปะปูนปั้นแห่งประเทศไทย (ครั้งที่ 8-10) ด้วยหวังให้งานศิลปะปูนปั้นกลับมาชีวิตอยู่คู่อำเภอเมืองเพชรบุรี และประเทศไทยตลอดไป “กลุ่มศิลปะปูนปั้น จังหวัดเพชรบุรีเป็นการสนองความคิดระบอบใหม่ ของโครงการศิลปินแห่งชาติ เปิดให้ผู้สนใจแวะเข้ามาเยี่ยมชม” “ภาครัฐมีการส่งเสริมทางอ้อม เช่น ส่งนักศึกษาเข้ามาเรียนรู้ ก็จะได้อาจารย์ให้เขาคิดเองไม่ได้ตั้งราคา”

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาอัตชีวประวัติของศิลปินแห่งชาติ ปี2554 สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) โดยผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัยวิทยานิพนธ์ เว็บไซต์ หรือการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยสามารถสรุปการศึกษาได้ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุป

การสร้างสรรคศิลปะปูนปั้นเป็นงานที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการร้อยเรียงเรื่องราวเพื่อให้ผลงานออกมาดูมีชีวิตชีวาและเป็นที่ต้องตาแก่ผู้ที่ได้รับชม ผู้รังสรรค์ผลงานต้องอาศัยความมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทการทำงานทุกชิ้นงาน ด้วยเหตุที่มีขั้นตอนการทำที่ต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ขั้นการเตรียมปูนดำที่เป็นหัวใจหลักของงานศิลปะปูนปั้น โดยการ โขลกปูนและส่วนผสมต่างๆจนกว่าจะเป็นเนื้อเดียวกันจนถึงขั้นตอนการปั้นรูป แต่ละขั้นตอนต้องใช้ความมานะอดทนและเวลารอคอยในการสรรคสร้าง ด้วยเหตุนี้เองการทำงานศิลปะปูนปั้นจึงเหมาะกับผู้มีใจรักในงานประณีตศิลป์เป็นชีวิตจิตใจซึ่งส่งผลของความตั้งใจและความอดทนนี้มายังผลงานศิลปะปูนปั้นจากการที่คุณทองรวงนั้นได้ผ่านการหล่อหลอมในการเรียนรู้มาตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์เป็นการฝึกฝนให้คุณทองรวงเป็นคนที่มีความมุมานะ อดทน และกระตือรือร้น ในการใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้คุณทองรวงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการเป็นช่างปั้นปูน

ในการสร้างสรรค์ผลงานปูนปั้นนั้น ผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานล้วนต้องผ่านอุปสรรคมาด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทัศนคติของคนที่มีความเห็นไม่ตรงกัน เนื่องจากอรรถรสของศิลปะปูนปั้นระดับชั้นศิลปินแห่งชาติสามารถเติมเต็มได้ด้วยความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านวรรณคดี โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และเหตุการณ์ทางการเมืองที่ช่างเกิดจินตนาการและนำมาสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างสอดคล้อง กลมกลืน และแฝงด้วยคติธรรม

อาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึง จึงทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่เห็นด้วยต่อผลงาน แต่ด้วยความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและการเป็นผู้ที่มีทัศนคติในทางที่ดีต่องานปูนปั้นจึงมีพัฒนาการในการสร้างผลงานใหม่ๆออกมาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นการพิสูจน์ว่าผลงานของมีคุณค่า

จากความเพียรพยายามของช่างในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยตลอดอายุการทำงาน ทำให้เป็นที่กล่าวขานและได้รับการตอบรับจากผู้เข้าถึงความงามของศิลปะที่ค้ำค้ำด้วยอรรถรส สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตัวช่างและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมากถึงแม้ไม่ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติก็ตาม การได้รับเกียรติให้ได้รับเชิญเป็นศิลปินแห่งชาติ ส่งผลให้ช่างเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น และมีกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประเทศชาติต่อไป

งานช่างปูนปั้นนับเป็นบุคคลสำคัญของวัดที่ต้องพึ่งพาช่างในการสร้างสรรค์ผลงาน และซ่อมงานเก่าที่ชำรุด เป็นการเกื้อกูลกันในลักษณะน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าจะแยกออกจากกัน มิได้ทราบเท่าที่ยังมีวัดชื่นชมผลงานและต้องการอนุรักษ์งานปูนปั้น แต่อาชีพช่างปูนปั้นนั้นนับวันจะมีผู้สืบทอดน้อยลงทุกวันและหากจะสร้างช่างรุ่นใหม่ที่มีฝีมือดีนั้นก็เป็นเรื่องยาก ด้วยเหตุที่เป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือการเตรียมปูนดำสำหรับงานปั้นกรรมวิธีในการทำที่ละเอียดอ่อน ระยะเวลาในการสร้างผลงานที่ยาวนาน งดการชำระที่ยาวนานและค่าจ้างที่มาจากแรงศรัทธา และงานที่ไม่มีประจำจึงไม่สามารถสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ ดังนั้นการยกย่องช่างท้องถิ่นขึ้นเป็นศิลปินแห่งชาตินับเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะจะได้อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมงานช่างแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะงานปูนปั้น และสร้างความภูมิใจในงานปูนปั้นของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสานต่องานปูนปั้นของเพชรบุรีให้สังคมได้รับรู้ถึงความประณีตและงดงามควรค่าแก่การอนุรักษ์

2. อภิปรายผล

ชีวิตก่อนการเป็นช่างของคุณทองร่วงต้องผ่านอุปสรรคในการเรียนรู้ ด้วยเพราะบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียนทำให้มีความยากลำบากในการเดินทาง จึงฝากตัวเป็นลูกศิษย์วัดใกล้โรงเรียนเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทาง แต่ที่วัดก็มีศิษย์วัดอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีความแออัด ด้วยความที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน คุณทองร่วงแก้ไขปัญหาโดยการบวชเรียนเป็นการหล่อหลอมความมุมานะ อดทน และกระตือรือร้นในการหาความรู้และพัฒนาตนเองเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการเป็นช่างปั้นปูน

วิถีชีวิตการเป็นช่างปั้นปูนของคุณทองร่วงมีความสัมพันธ์กับศาสนสถานในแง่ของผู้ว่าจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรัตน์ เจริญชัย(2541) ที่การทำงานของช่างต้องสัมพันธ์กับบุคคลสองกลุ่มคือ พระสงฆ์ และกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น พระสงฆ์

ในฐานะผู้ใช้งาน เป็นผู้อุปถัมภ์ให้เกิดงานช่าง ส่วนกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนด้านการเปิดเวทีให้ช่างได้เล่นบทบาทของผู้ทรงภูมิ (ปัญญาท้องถิ่น) ทำให้ช่างปั้นปูนสามารถเชื่อมโยงตนเองเข้ากับสังคมภายนอกและปรับตัวเพื่อการสร้างงานปูนปั้น ผลงานสร้างสรรค์ของคุณทองร่วง สื่อสารออกมาในแง่ของความงามของศิลปะที่สอดแทรกคติธรรมและข้อคิดทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา นิลผึ้ง (2549) เรื่อง ศิลปะปูนปั้นเมืองเพชรบุรี ที่กล่าวว่า ปูนปั้นทำหน้าที่บันทึกสารในทางโลกได้แก่เหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆ และบันทึกวิถีชีวิตต่างๆของคนในสังคม นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างการปั้นล้อเลียนการเมือง รวมไปถึงการสืบทอดวรรณกรรมที่สำคัญของไทย เช่นเรื่องรามเกียรติ์ และพระอภัยมณี หน้าที่การเป็นแหล่งข้อมูลสืบค้นด้านอารยธรรม และเป็นพยานหลักฐานทางโบราณคดี

ในการสร้างสรรค์ผลงานปูนปั้นนั้น มิได้มีความราบรื่นเพียงอย่างเดียว ผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานล้วนต้องผ่านอุปสรรคมาด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งในเรื่องของทัศนคติที่คนบางกลุ่มอาจไม่เห็นด้วยต่อผลงานชิ้นนั้นๆ แต่ด้วยความที่คุณทองร่วงได้ผ่านการหล่อหลอมมาเป็นอย่างดี ทำให้ช่างผู้นี้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น ยังมีการพัฒนาตนเองในการสร้างผลงานใหม่ๆ ออกมาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นการพิสูจน์ว่าผลงานของมีคุณค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา นิลผึ้ง (2549) เรื่อง ศิลปะปูนปั้นเมืองเพชรบุรี ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง (Self - Formation) ซึ่งได้มาจากการปั้นปูน ทำให้เกิดบุคลิกภาพด้านต่างๆ เช่น ความอดทน ทักษะการทำงาน จริยธรรมคุณธรรม และพัฒนาการทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างจินตนาการ ที่ถึงแม้ว่าการสร้างสรรค์งานของช่างจะเป็นแบบแผนที่สืบทอดกันต่อๆมา แต่จากการที่พัฒนาตนเองทำให้มีความคิดในสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เช่นกัน

หลังจากที่คุณทองร่วง ได้พัฒนาตนเองอยู่เสมออยู่นั้น ก่อให้เกิดความชำนาญในการปั้นปูนจนเป็นที่ยอมรับของสังคม กลายเป็นที่กล่าวขานถึงความงามตามแบบฉบับช่างสกุลเมืองเพชร จนได้รับการติดต่อให้ไปเป็นครูช่าง โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบวิทยาลัย ในวังชาย จึงมีความคิดต่อยอดด้วยการเปิดกลุ่มศิลปะปูนปั้น โดยอุทิศตนเป็นครูให้ความรู้สำหรับผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้านงานศิลปะปูนปั้น และอนุรักษ์หัตถกรรมปูนปั้นแบบดั้งเดิมของช่างสกุลเพชรบุรีให้อยู่คู่กับเมืองเพชรตลอดไป จากการสร้างสรรค์ผลงานออกมาอย่างต่อเนื่องและการอุทิศตนในการสอนจนเป็นที่ยอมรับของสังคมจนได้รับการเชิดชูให้เป็นศิลปินแห่งชาติประจำปี 2554

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การเป็นช่างปั้นปูนนั้น มีปัญหาและอุปสรรคในหลายๆด้าน ดังนี้ ด้านทัศนคติในเรื่องรูปทรงที่ปั้นเป็นเรื่องราวจากวรรณคดีนั้น เป็นของสูงที่เหมาะสมกับศาสนสถานหรือราชวงศ์เท่านั้น โพรไม่อาจเอื้อนำมาประดับบ้าน การปรับทัศนคตินี้อาจทำได้โดยการประยุกต์ใช้ลวดลายที่ร่วมสมัยสำหรับกลุ่มธุรกิจประเภทโรงแรมและที่พัก ที่ต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับห้องพักด้วยการตกแต่งที่หรูหราสวยงาม จะทำให้งานศิลปะปั้นขึ้นที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าในเชิงอนุรักษ์สามารถประกอบเป็นอาชีพในเชิงพาณิชย์ได้

ด้านของกำลังคน ที่ไม่สามารถหาลูกจ้างประจำได้นั้น เป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยาก เนื่องจากอาชีพลูกมือช่างปั้นปูนไม่สามารถประกอบเป็นอาชีพหลักได้ ทางช่างเองจึงแก้ปัญหาโดยการจัดตั้งกลุ่มศิลปะปั้น เพื่อสอนงานด้านการปั้นปูน เป็นการส่งเสริมกำลังคนไว้ใช้ในยามเร่งด่วนได้

ด้านราคาวัสดุอุปกรณ์ เป็นเรื่องของกลไกทางตลาดที่เป็นข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จึงไม่สามารถควบคุมราคาได้ อีกทั้งราคาว่าจ้างเป็นเรื่องของความพึงพอใจในฝีมือการให้ปั้นปูนคงทนอยู่ได้นานจึงจำเป็นต้องใช้วัสดุดิบที่มีคุณภาพ แต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถเลือกใช้วัสดุดิบได้ตามที่ตกลงกับผู้ว่าจ้าง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้เมืองเพชรบุรีเป็นเมืองแห่งงานช่างสกุลเพชรบุรี เพื่อการอนุรักษ์ศิลปะ โดยเฉพาะงานปั้นปูน และการสร้างสรรค์งานปั้นปูนเชิงพาณิชย์สำหรับงานปั้นปูนสำหรับประดับตกแต่ง

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2549). **ช่างสิบหมู่**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ปลั๊นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ขนิษฐา นิลสีง. (2549). “การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน: ศึกษากรณีงานปูนปั้น จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมขวัญ เมฆสุข. (2552). “การใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อความสำเร็จในการศึกษาของ นักศึกษาเพศทางเลือก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ จัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลธิดา เกษเพชร. (2543). **สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์**. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-4/the_visual_aesthetics/01.html
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). **การวิจัยทางศิลปะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ชำนาญ ทองเกียรติกุล. (2555). **ภูมิปัญญาไทย**. เข้าถึงเมื่อ 25 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://info.maticchon.co.th/techno/techno.php?srctag=05052150155&>
- นภาพรณ ะหวานนท์. (2552). “วิธีการศึกษาเรื่องเล่า: จุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้าน สังคมศาสตร์”. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง** 5, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 1-22.
- นฤทธิ วัฒนภู. (2544). **พื้นฐานประวัติศาสตร์ศิลป์บนดินแดนไทย**. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- บุญรัตน์ เจริญชัย. (2541). “ช่างเมืองเพชร: วิถีชีวิตร่วมสมัยของช่างปั้นเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยทางสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผาสุข อิทราวุช. (2542). **ทวารวดี: การศึกษาเชิงวิเคราะห์จากหลักฐานทางโบราณคดี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสมัย.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2545). **ศิลปะพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: ศิลปะประกา.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2546). **พจนานุกรม หัตถกรรม เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2539). **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2538**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2544). **ศิลป์แห่งชาติ พุทธศักราช 2543.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2546). **ศิลป์แห่งชาติ พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2547). **ศิลป์แห่งชาติ พุทธศักราช 2546.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2552). **ศิลป์แห่งชาติ พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อนรรตน์ วัฒนาวงศ์สว่าง. (2547). “นายรอบรู้” นักเดินทาง : เพชรบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

สารคดี ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ จำกัด

อำพล สัมมาวุฒิ. (2545). “งานช่างปั้นปูนสด.” ใน **ความรู้ทั่วไปในงานช่างศิลป์ไทย**, 75.

กรุงเทพฯ: ศรีเอทีพี คอร์เนอร์

อุไร สิงห์ไพบูลย์พร. (2542). **ช่างสิบหมู่ ศิลปกรรมไทยโบราณ.** กรุงเทพฯ: องค์การคำ

ของคุรุสภา.

Flick, Uwe. (2007). **Managing Quality in Qualitative Research.** London: SAGE.

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ภาคผนวก ก
เอกสารขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษา

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ที่ ศธ ๐๕๒๐.๓๐๓/ ๒๒๒๙

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

๑ ม.๓ ต.สามพระยา อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ๓๖๑๒๐

20 กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษา

เรียน นายทองร่วง เอ็มโอบุร

ประธานกลุ่มศิลปะปูนปั้น จังหวัดเพชรบุรี

ด้วยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ได้เปิดการเรียนการสอนรายวิชา ๓๖๑ ๔๓๐ จุลนิพนธ์ (Senior Project) ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป ในภาคต้นปีการศึกษา ๒๕๕๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษาเขียนจุลนิพนธ์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้จากการบูรณาการ การสังเคราะห์ และการประยุกต์ความรู้ทางวิชาการจากแหล่งข้อมูลอ้างอิง โดยการแนะนำและควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๒) โดยนักศึกษามีประเด็นความสนใจการทำจุลนิพนธ์ เรื่อง “เรื่องเล่าศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ : สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์ – ศิลปะปูนปั้น)” นั้น

คณะฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในประเด็นความสนใจของการทำจุลนิพนธ์ที่ระบุไว้ตามข้างต้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวจิรพร พักชื่น นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป ชั้นปีที่ ๔ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘-๑๓๙๐-๓๓๘๔ เข้าศึกษาและสอบถามข้อมูล ในวันเสาร์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๓๐ น. เป็นต้นไป ทั้งนี้ คณะฯ ใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาคนดังกล่าว เป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์อมรินทร์ เทวตา)

หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

สำนักงานคณะวิทยาการจัดการ

โทรศัพท์ ๐-๓๒๕๙-๔๐๒๘

โทรสาร ๐-๓๒๕๙-๔๐๒๗

www.ms.su.ac.th

ภาคผนวก ข
ผลงานของนายทองร่วง เอ็มโษษฐ

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ผลงานที่ปรากฏตามวัดวาอารามในจังหวัดเพชรบุรีบ้านเกิดและจังหวัดต่างๆ

- พ.ศ. 2512 ปูนปั้นหน้าบันศาลาการเปรียญวัดเขابัน ได้อิฐด้านทิศใต้ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ว่า ภาพจิตรกรรมยังเขียนเป็นเรื่องไฉ่กานปูนปั้นก็น่าจะทำได้จึงปั้น “ดอนทศกัณฐ์ ออกศึก”
- พ.ศ. 2518 ปั้นฐานพระวิฆเนศวรวิหาร โดยปั้นเป็นภาพลือนุคคลและเหตุการณ์เมืองที่แฝงแง่คิดต่างๆ
- พ.ศ. 2522 ปั้นหน้าบันช่อฟ้าใบระกาศาลหลักเมืองจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2523 ปั้นรูปพระพิฆเนศวรพระวิฆณุกรรมหน้าพระวิหารวัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2524 ปั้นฐานเสมาวัดสนามพราหมณ์จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2525 ปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามและพระบรมมหาราชวังในการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี
- พ.ศ. 2526 ปั้นมังกรที่ศาลเจ้าจีนจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2527 ปั้นหน้าบันวัดโลกก้อยจังหวัดพังงา
- พ.ศ. 2528 ร่วมดำเนินการก่อสร้างพระเมรุมาศเพื่อใช้ในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
- พ.ศ. 2529 ปั้นภาพเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ตกแต่งศาลานางสาวอัมพรบุญประคอง วัดมหาธาตุวรวิหารจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2530 งานปั้นหน้าบันศาลานางสาวอัมพรบุญประคองวัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2531 เทวดาแต่งองค์ปราสาทที่ทำการปฏิสังขรณ์ใหม่ประติมากรรมรูปยักษ์แต่งองค์พระปราสาท วัดมหาธาตุวรวิหารจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2532 ประติมากรรมรูปยักษ์แต่งองค์ปราสาทที่ทำการปฏิสังขรณ์ใหม่
- พ.ศ. 2533 ปั้นภาพสุนทรภู่วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณีวัดมหาธาตุวรวิหารจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2534 ปั้นซุ้มพระหน้าอาคารตึกอรุณพงษ์วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี
- พ.ศ. 2535 ปั้นภาพ “พฤษภามิพิ”
- พ.ศ. 2539 ผลงานการปั้นสาธิตในงานพระนครคีรี
- พ.ศ. 2540 ปั้นซุ้มท้าวพระพรหมสถานียรรางไฟฟ้าเคเบิลคาร์ (เขาวัง) จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2541 งานปูนปั้นอโรคยาห้องโถงโรงพยาบาลเพชรรัชต์จังหวัดเพชรบุรี

- พ.ศ. 2543 งานปั้นภาพพระมหากษัตริย์กระเบื้องตกรแต่งที่ร้านขนมหม้อแกงแม่กิมไล้จังหวัด
เพชรบุรี
- พ.ศ. 2544 งานปั้นตกรแต่งภายในร้านขนมหม้อแกงแม่กิมไล้ (เขาทโมน) ภาพชาวนา
จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2544 หน้าบันพระอุโบสถวัดกลางบางแก้วอำเภอนครชัยศรีจังหวัดนครปฐม
- พ.ศ. 2544 ภาพประเพณีติดไว้ที่สะพานท่าสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2544 ภาพประเพณีไทยติดไว้ที่สะพานเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2546 งานปูนปั้นฐานชุกชีพระอุโบสถวัดกลางบางแก้วอำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม
- พ.ศ. 2547-2548 งานปูนปั้นฐานพระประธานพระอุโบสถวัดกลางบางแก้วอำเภอนครชัยศรีจังหวัด
นครปฐม
- พ.ศ. 2549 ปั้นซุ้มเทวกำเนิดเทวดาเพื่อนำไปร่วมจัดงานพระราชพิธีฉลองสิริราชย์
สมบัติ 60 ปีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชโดยได้นำไปจัด
ซุ้มแสดงที่หน้าโรงแรมรัตนโกสินทร์ถนนราชดำเนินกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ค

รูปผลงานของนายทองรุ่ง เอ็มโอยธุ

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ผลงานคุณทองรุ่งอม โยษฐ ศาลพระพรหม ที่หน้าสถานีรถไฟฟ้าเขาวัง

หงส์ ศิลปะปูนปั้นลอยตัวของคุณทองรุ่ง เอมโอย์ฐานปูนปั้นลอยตัวรูปหงส์เป็นงานปูนปั้นที่สามารถมองเห็นได้รอบด้านเป็นผลงานจากลูกศิษย์ที่ครูทองรุ่งที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการสั่งสอนถ่ายทอดฝีมือศิลปะปูนปั้นชั้นครูเมืองเพชรจนกลายเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมที่เต็มไปด้วยความปราณีต วิจิตรงดงาม

<http://www.sarapad.com/dada>
<http://www.oknation.net/blog/dada>
<http://www.oknation.net/blog/freesoultofly>
<http://dada.bloggang.com>

งานปูนปั้นลอยตัวรูปหงส์ของทองร่วง เอ็มโอบู้

"งานปูนปั้นลือเลื่องการเมือง ฝีมือปั้น ทองร่วง เอมโอยฐู"

ผลงานปูนปั้นของคุณทองร่วงเอมโอยฐูลือเลื่องการเมืองชิ้นนี้สร้างขึ้นเมื่อสมัยพลเอกชวลิตยงใจยุทธดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2539-2550) ช่างทกเศียรนี้เปรียบเสมือนพรรครัฐบาลและพรรคร่วมรัฐบาลที่ต้องทำงานร่วมกันโดยมีความผูกพันซึ่งในที่นี้ทองร่วงได้ขึ้นเป็นรูปพระนารายณ์อันหมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คุณทองรุ่ง เอมโอยฐปิ่นหน้าบันช่อฟ้าใบระกาศาลหลักเมืองจังหวัดเพชรบุรี

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

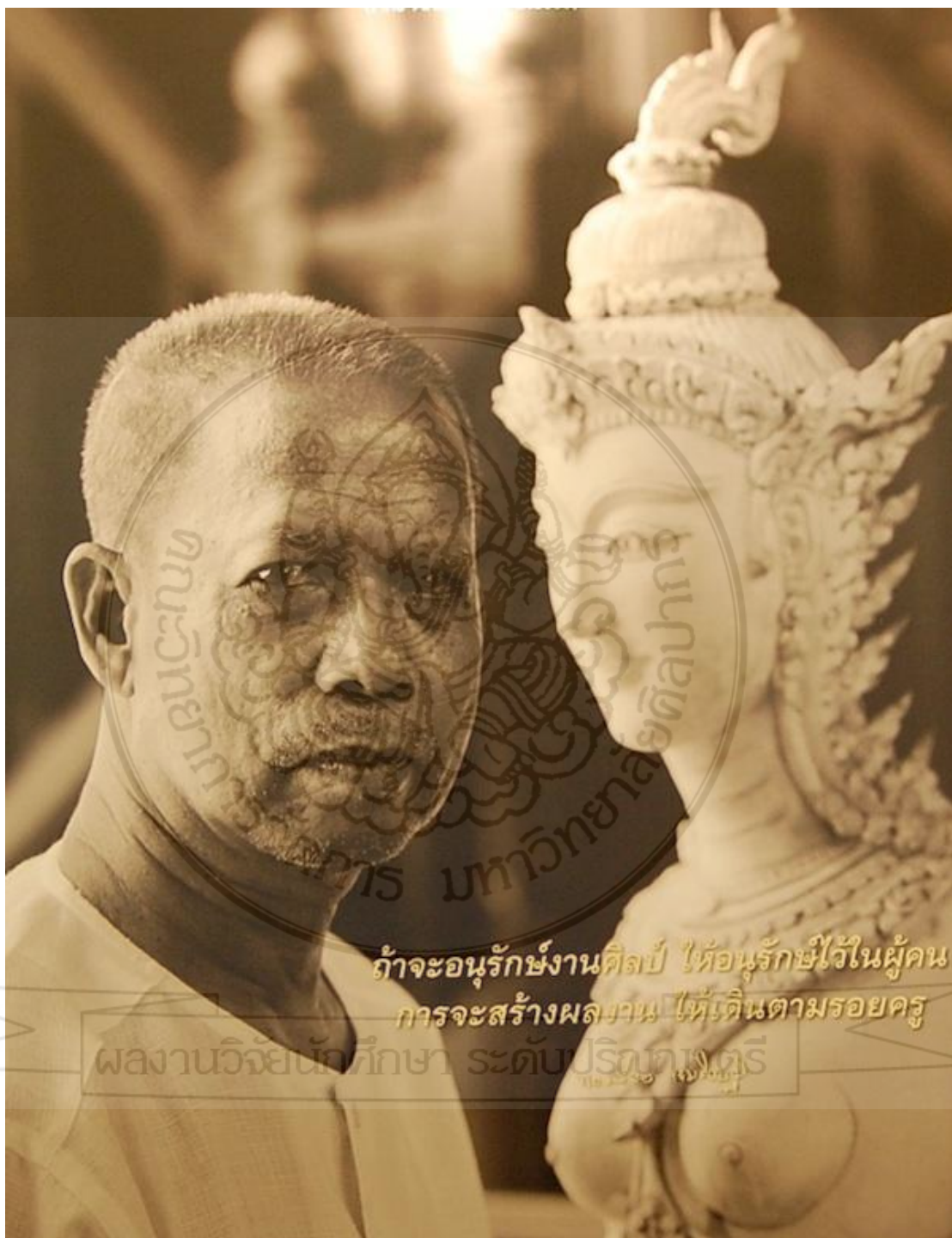

ผลงานต่างๆ ของคุณทองร่วง เอ็มโอบรู

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

ถ้าจะอนุรักษ์งานศิลป์ ให้อนุรักษ์ไว้ในผู้คน
การจะสร้างผลงาน ให้เดินตามรอยครู
ผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท
ปี ๒๕๖๒

คุณทองร่วง เอ็มโอบุ

คุณทองร่วง เอ็มโอบุฑู

ผลงานวิทยานิพนธ์ศึกษา ระดับปริญญาตรี

ภาคผนวก จ
รูปสถานที่ตั้งกลุ่มศิลปะปูนปั้น

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

สถานที่ตั้งกลุ่มศิลปะปูนปั้น

ทรายที่จะนำไปทำปูนปั้น

เครื่องร่อนปูน

เครื่องตำปุนที่นำมาใช้แทนแรงงานคนเพื่อความเร็วในการทำงาน

ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์คุณทองรุ่ง งามโอบจร

ภาคผนวก จ
รางวัลและเกียรติคุณที่นายทองรุ่งเรือง เอ็มโอบูได้รับ

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

รางวัลและเกียรติคุณที่นายทองร่วง เอมโอษฐ์ได้รับ

- พ.ศ. 2528 รับมอบเกียรติบัตรการปฏิบัติงานกับโครงการปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ และปูชนียสถานวัดพระศรีรัตนศาสดารามจากนายสนั่นสมพันธ์ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการพิเศษช่างสิบหมู่
- พ.ศ. 2528 ได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมภาคกลางจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)
- พ.ศ. 2528 รับเกียรติบัตรในการร่วมงานซ่อมเครื่องประกอบพระเมรุเพื่อใช้ในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี ในรัชกาลที่๗
- พ.ศ. 2532 เข้ารับพระราชทานเข็มสิรินธรจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี
- พ.ศ. 2535 ได้รับปริญญาเกียรตินิยมศักดิ์ของสถาบันราชภัฏเพชรบุรี (สาขาศิลปศาสตร์) จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร
- พ.ศ. 2542 รับเกียรติบัตรจากสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกเนื่องจากทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในด้านส่งเสริมวิชาชีพ
- พ.ศ. 2542 เข้ารับรางวัลพระราชทานเสมอธรรมจักร (สาขาส่งเสริมวิชาชีพ)จากพลตรีสนั่นขจรประศาสน์
- พ.ศ. 2547 ได้รับโล่ “บุคคลดีเด่น๕๗” จากโรงเรียนอรุณประดิษฐ์จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2549 ได้รับมอบเกียรติบัตรจากโรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรีเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนฯ
- พ.ศ. 2549 เข้ารับรางวัลพระราชทานรางวัลบุคคลดีเด่น “ด้านการอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น”ประจำปีพ.ศ. ๒๕๔๙จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี
- พ.ศ. 2549 เข้ารับรางวัลพระราชทานรางวัล “ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมสาขาศิลปะ (การช่างฝีมือ)” ประจำปีพ.ศ. ๒๕๔๙จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- พ.ศ. 2555 เข้ารับรางวัลศิลปินแห่งชาติ ประจำปี 2554 สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาคผนวก ข
แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาตรี

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

วิถีชีวิตในวัยเยาว์

1. ชีวิตในวัยเด็กอาศัยอยู่ที่ไหน
2. ชีวิตในวัยเด็กอยู่กับใครบ้าง
3. เริ่มเข้าศึกษาที่โรงเรียนอะไร
4. เข้ารับการศึกษาถึงชั้นไหน เรียนอะไรมา
5. ชีวิตในวัยเด็กมีความเป็นอยู่อย่างไร

จุดพลิกผันการเป็นช่างปูนปั้น

1. ก่อนเป็นช่างเคยประกอบอาชีพอะไรมาก่อน
2. จุดเริ่มต้นของความสนใจในงานปูนปั้น
3. เริ่มต้นการเป็นช่างเมื่อไร
4. เรียนรู้วิธีการปั้นปูนอย่างไร ใครเป็นผู้สอน
5. การปั้นปูนมีกรรมวิธีอย่างไร
6. เคล็ดลับการปั้นปูนมีอะไรบ้าง
7. ในการทำปูนปั้นได้ประสบการณ์อะไรบ้าง

วิถีชีวิตการเป็นช่าง

1. การดำเนินชีวิตประจำวันมีกิจกรรมอะไรบ้าง
2. ใครเป็นผู้ว่าจ้างงาน
3. วิธีการรับงานปูนปั้นมาทำ ทำอย่างไร
4. ต้นทุนและเวลาในการปั้นปูน ใช้เท่าไร
5. งานที่รับมามีการตกลงราคากันอย่างไร หรือ มีการตีราคาขึ้นงานอย่างไร
6. งานที่ได้รับมาทำเป็นงานแบบใด *ถนัดงานแบบไหน
7. งานที่ทำเป็นงานประเภทซ่อมแซมหรืองานตกแต่ง
8. มีการรับงานปูนปั้นมาทำบ่อยหรือไม่
9. อาชีพหลักและอาชีพเสริมในปัจจุบันมีอะไรบ้าง
10. ระหว่างที่งานยังไม่เสร็จ ใช้เวลาว่างตรงนี้ทำอะไร

แรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน

1. ได้แนวคิดหรือแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากอะไร
2. ผลงานแต่ละชิ้นมีความโดดเด่นอย่างไร หรือ มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร
3. ผลงานชิ้นไหนที่ชอบหรือภูมิใจมากที่สุด
4. ผลงานที่ภูมิใจนั้นบ่งบอกถึงอะไร
5. ผลงานที่ผ่านมามีอะไรบ้าง อยู่ที่ไหนบ้าง
6. ผลงานชิ้นแรกคืออะไร (อยู่ที่ไหน)
7. ผลงานที่ได้รับรางวัลมีอะไรบ้าง

ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นช่าง

1. ด้านความเชื่อ
2. ด้านราคาค่าจ้าง
3. ด้านกำลังคน

วิถีชีวิตการเป็นครูช่าง

1. แรงบันดาลใจในการสืบทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลานคืออะไร หรือมีแรงบันดาลใจอะไรถึงมาเป็นครู
2. จุดหักเหการเป็นครู หรือ การเป็นครูนั้นมีจุดเริ่มต้นอย่างไร
3. มีวิธีการถ่ายทอดความรู้อย่างไร
4. ปัจจุบันเป็นครูสอนที่ไหน สอนใครบ้าง
5. การสอนมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง
6. ในการเป็นครูนั้นหวังที่จะให้เกิดผลประโยชน์อย่างไร

วิถีชีวิตศิลปินแห่งชาติ

1. มีความรู้สึกอย่างไรต่อรางวัลศิลปินแห่งชาติที่ได้รับเพราะสาขานี้เป็นสาขาแรกที่ได้รับรางวัล
2. การได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติมีผลต่อชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร
3. ชีวิตหลังจากได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติมีความเป็นอยู่อย่างไร ทำอะไรบ้าง
4. คุณคิดว่าเมื่อคุณอายุมากแล้วจะทำอย่างไรต่อไป ใครจะเป็นผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมนี้ต่อจากคุณ
5. อยากให้หน่วยงานรัฐบาลมาช่วยเหลือในด้านไหนบ้าง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวจิรพร พักชื่น
 ที่อยู่ 82/4 หมู่ 1 ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16110
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-
 คณิตศาสตร์ โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
 พ.ศ.2553 ศึกษาต่อระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป
 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวอรรวรรณ ใจสมักร
 ที่อยู่ 43 หมู่ 3 ตำบลชอนน้อย อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 15140
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-
 คณิตศาสตร์ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี
 พ.ศ.2553 ศึกษาต่อระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป
 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี